

Tabo

1945 - PADLI ZA BOGA, NAROD, DOMOVINO - 1985

1985

EL FORTIN

9-10

TABOR je glasilo Združenih slovenskih protikomunistov ● TAVOR je last in vestnik Tabora SPB ● Mnenje Tabora SPB predstavljajo članki, ki so podpisani od glavnega odbora ● Izdaja ga konzorcij. Predsednik: inž. Anton Matičič ● Urejuje in odgovarja uredniški odbor glasila: za lastništvo Lic. Ivan Korošec, upravnik Božo Šušteršič.

TAVOR is the voice of the Confederation of the United Slovene Anticomunists.

TAVOR es el órgano de la Confederación de los Anticomunistas Eslovenos Unidos ● Director: Ing. Antonio Matičič, Ramón L. Falcón 4158, Bs. Aires, Argentina.

Imprenta: Talleres Gráficos Vilko S.R.L., Estados Unidos 425, Buenos Aires, Argentina, T. E. 362-7215

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 300.434.

NAROČNINA: ₤ 1,50. Južna Amerika 10 dolarjev, Evropa-Avstralija: 12 dolarjev, ZDA in Kanada 12 dolarjev (zračno paketi). Letalska naročnina za vse države 15 dolarjev.

Naročila, reklamacije, nakazila, dopise in ostalo pošto pošiljajte na naslov: Inž. Anton Matičič — Río Colorado 1806 — (1686) Hurlingham — Bs. As. — Argentina.

NAŠA NASLOVNA SLIKA:

Ker ga je dala najhujša stiska, ko je naš narod krvavel vsled komunističnega prekucništva v službi Stalinove svetovne zarote prav za časa tuje okupacije naše zemlje, je general Leon Rupnik postal njegova last. Svetal zgled njegove žrtve je tudi po devetintridesetih letih njegove mučniške smrti vodilo, ki nam sveti pri našem nenehnem boju za Boga — Narod — Domovino.

SLIKA S PROSLAVE 16. 6. 85 NA SLOV. PRISTAVI V CLEVELANDU.

PORAVNAJTE NAROČNINO!

Svobodni sveta,
združite se!
Za Boga,
Narod, Domovino!

Septiembre-October 1985

BUENOS AIRES

September-Oktober 1985

Extraído del testimonio de un testigo

...Eran aproximadamente las siete y media de la mañana del día 8 de junio de 1945. De cara contra la pared, debí arremangarme y después de cruzar las manos en la espalda, el comunista me las ató con alambre. Para acelerar y mejorar el trabajo se servía de unas pinzas. Las ataduras de mano izquierda resultaron tan firmes, que al tiempo la misma se había puesto toga negra e insensible. La atadura de la derecha fue algo menos firme. A pesar de que ya habíamos sido atados individualmente, nos ataron nuevamente, pero esta vez de a dos juntos, por encima de los codos — con alambre. De esta manera atados tuvimos que esperar una hora para partir hacia — lo desconocido. La espera se hizo insoporable, muchos se desvanecieron y caían arrastrando en la caída a su infortunado compañero. Rogábamos por agua, pedíamos que se nos aflojaran las ataduras y que se nos atara algo más humanamente, para que pudiera circular la sangre, ya que en caso contrario no serviríamos para ningún trabajo más. Como respuesta recibíamos más golpes y la sádica contestación que las manos no nos serían ya más necesarias.

Por fin nos cargaron a los camiones; 50 aproximadamente en cada uno. ... Durante el viaje los cuatro guardianes pisoteaban nuestras cabezas y nos golpeaban. En media hora llegamos al lugar de la masacre. Abrieron las puertas y nos dieron la orden de sentarnos con los pies para adelante. Un partisano nos alcanzaba con un gancho y tiraba hacia afuera y luego nos descalzaba. A unos diez metros del camión nos desataban y ordenaban desnudarnos totalmente. Mientras tanto nos golpeaban con cualquier cosa que tenían a mano: palos, cuchillos, fusiles, etc. Absolutamente todos estábamos ensangrentados; muchos con profundas heridas, con los ojos pinchados, con orejas cortadas y similares torturas. Del lugar donde nos ordenaron desnudarnos hasta la fosa natural había unos 200 metros. Este camino se hizo para nosotros interminable. A cada paso nos torturaban sistemáticamente. Muchos cayeron inconscientes. A estos, los partisanos los siguieron golpeando y después —algunos aún vivos—

fueron arrojados a la fosa junto con los que habían muerto merced a las torturas.

Los que consiguieron alcanzar la fosa natural, debieron declarar ante el verdugo su domicilio y el tiempo que habían estado entre los combatientes anticomunistas. Cuando me llegó el turno, el asesino me ordenó que le mirara a los ojos. Probablemente para determinar si tenía algún diente de oro. Si constataban que lo tenía, se lo arrancaban a golpes antes de fusilarlo. A la derecha de la fosa natural vi en el suelo unos diez "domobranci", a quienes —vivos todavía— los partisanos estaban arrancando a golpes los dientes de oro.

...Mientras el asesino se preparaba para el tiro, salté a la fosa natural. El tiró trás mí, pero la bala solo alcanzó mi pie izquierdo. Caí sobre los cadáveres de mis compañeros. Rápidamente rodé hacia un costado antes que cayera la próxima víctima. "¿Vives todavía?" preguntó alguien desde arriba. Observé que mi herida era leve. Unos doce seguíamos vivos, con heridas leves; uno tenía perforado el cuello. Aguantó bien todo el día, pero se desangró hacia el atardecer, alcanzado por una de las granadas, que los comunistas tiraban de tanto en tanto a la fosa. Todo el día estuve viendo morir a los "domobranci". Ese día arrojaron unos 800 en aquella fosa natural...

Besede Generala Leona Rupnika

Ni sramota biti član malega naroda, ampak težko!

(Tabor 1964 - št. 10)

Samo po sebi je razumljivo, da celokupni boljševiški pohod ukazuje in vodi ena sama centrala, čeprav se bori z različnim orožjem in z navidez med seboj nepovezanimi dejanji.

Kragujevac, 26. 1. 1938

(Tabor 1964 - št. 8)

V Sovjetski zvezi boljševizem uzakonja prisilno delo, izven nje pa poziva na borbo proti kapitalističnemu izkoriščanju delavcev. — Izven Sovjetske zveze borba boljševikov za „pacifizem“ in „razorožitev“, v njej gigantsko oboroževanje in organiziranje vojske za ofenzivo. Povsod na svetu poziva boljševizem na borbo proti imperializmu, v Sovjetiji, kjer vlada sam, pa imperializem vsestransko pospešuje.

Kragujevac, 26. januarja 1938

(Tabor 1964 - št. 3/4)

Prav tako kot ste dve leti vaški stražarji in minulo leto že kot slovenski domobranci hrabro in požrtvovalno čuvali in branili svoje slovenske rojake in svojo domovino v jedru slovenske dežele — v Ljubljanski

pokrajini, je sedaj vaša naloga in dolžnost, da se najbolje izkažete v odločilnem boju za biti ali ne biti slovenskega naroda!“

24. septembra 1944
(Tabor 1964 - št. 6)

Moja najbolj vroča želja je, da bi prav vsi zvesti Slovenci opustili vsa morebitna nerazumevanja in vse druge — v primeri z blaginjo naroda drobcene interese in združili vse svoje sile za svojim domobranstvom v enotno pripravljenost in skupni udar vseh Slovencev po komunizmu, ki prihaja v znamenju smrti.

(Tabor 1964 - št. 5)

Napravite trden sklep, da boste vse storili in se hrabro borili, dokler peklenski komunizem iz našega slovenskega naroda ne bo iztrebljen; zakaj samo to je prvi pogoj naše boljše bodočnosti, za katero se moramo boriti z združenimi narodnimi silami!

(Tabor 1964 - št. 1/2)

...Novo življenje lahko klije iz boja, dela, žrtev in naše življenje dobiva svoj smisel samo v življenju vsega naroda! To življenje sicer morajo mnogokdaj izvojevati žrtve posameznikov. Toda prav v tem, da s tem koristijo narodu, dobiva njih žrtev svoj pravi pomen.

(Tabor 1964 - št. 12)

Kar zadeva mene, bi rad poudaril, da bom v vseh okoliščinah in v vsakem slučaju ostal z narodom in če bo usoda hotela, bom za ta narod v boju tudi rad padel. — Do konca me boste imeli priložnost videti v borbi skupaj s slovenskim narodom, bratskimi srbskimi dobrovoljci in četniki ter vsemi, ki se nam bodo v tej borbi pridružili in nas podpirali.

(Tabor 1964 - št. 9)

Slovenski narod naj mi odpusti, da sem se po politični prevari lahko odrekel svojemu sklepu, poveljevati hrabrim domobrancem. Ta napaka me strašno muči, kajti tudi v najbolj neugodnem slučaju bi nadaljevanje borbe proti boljševizmu bilo za narod, domobrance in mene bolj koristno in častno, kot je postalo brez mene. Gorenjski kot bi končno moral postal naš grob, toda grob, v katerega bi padli tisoči partizanov in grob, iz katerega bi bilo vstajenje za Boga borečih se Slovencev lažje kot pa iz množičnih grobišč izročeni in pomorjeni najboljši sinovi našega vrlega naroda“...

(Tabor 1964 - št. 8)

Preko mučeništva so naši domobranci šli v slavo naše zgodovine! — Naša hvaležnost je naša zaveza, da bomo po njihovem zgledu združili vse narodne sile v kremenito enotnost stremljenj za osvoboditev in vedno širšo rast naše blagoslovljene domovine.

FRANCE DEJAK

Pretrsljiva zgodba človeka, ki je zrl smrti v oči.

Pred štiridesetimi leti so temni oblaki zasenčili Kočevski Rog. Cvet slovenskega naroda je umiral tam v množičnih grobovih zaradi ran, ki mu jih je zadal zaslepljeni brat v imenu srpa in kladiva. Med redkimi pričami, ki jim je Bog naklonil to milost, da so se iz svojega lastnega groba na čudežen način rešile za pričevanje vsemu svobodnemu svetu, je tudi France Dejak. Ne bi mu prisodil, da ima za seboj že šest križev, ko sem ga našel na njegovem domu vsega nasmejanega in dobre volje. Tja sem namenil svoj korak, da mu zastavim nekaj vprašanj.

Vprašanje: Povejte nam nekaj iz svoje mladosti.

Odgovor: Rodil sem se 20. septembra 1925 v Dolenjih Lazih pri Ribnici na Dolenjskem. Dokaj skromno, toda pošteno smo živeli v naši družini, ki je štela petero otrok. Ko mi je bilo šest let, smo izgubili očeta. Dobra mati, ki je po njegovi smrti prevzela še njegove dolžnosti, nas je s svojim trdim delom preživljala in skrbela za nas. Z materinsko ljubeznijo in dobrimi zgledi nas je pripravljala na življenje in smelo lahko trdim, da se ji je dodobra posrečilo vzgojiti nas v verne in delovne člane človeške družbe, tako da smo bili na „križev pot“ slovenskega naroda, ki je sovpadel z drugo svetovno vojno, kar dobro pripravljani.

Vprašanje: Kako ste preživljali vojna leta?

Odgovor: Kmalu po italijanski kapitulaciji 8. septembra 1943 sem bil mobiliziran v partizansko vojsko iz katere se mi je posrečilo pobegniti že 1. novembra istega leta, ko smo se mudili v bližini Starega trga na Notranjskem. Po dveh dneh sem srečno prišel domov, kjer sem ostal vse do 4. januarja 1944, dokler nas niso partizani ponovno mobilizirali. To pot so pobrali vse moške od 17. do 50. leta starosti. Samo iz naše vasi nas je bilo 34; največ je bilo med nami vrnjenih internirancev iz italijanskih taborišč, ostali pa so bili partizanski ubežniki. Kmalu po formalnem zaslisanju so nas razposlali po brigadah. Jaz sem bil s skupino, ki je štela kakih 30 ljudi, dodeljen štajerski brigadi, ki se je takrat nahajala v

okolici Mirne peči. V prvem tednu meseca maja 1944 je nemška ofenziva brigado popolnoma razbila. Kakih 20 se nas je rešilo, ko smo se preko reke Krke prebili v Suho Krajino, odkoder se mi je znova posrečilo pobegniti domov. Po tednu dni skrivanja doma sem se z domobranksko kolono odpeljal v Ljubljano, kjer sem zaprosil za sprejem k policiji in bil sprejet. Po šesttedenskem tečaju, v katerem smo se seznanili z najosnovnejšim znanjem, ki ga ta služba zahteva, sem bil dodeljen policijski postaji številka 2 na glavnem kolodvoru v Ljubljani. Na območju te postaje smo patrolirali in urejevali promet. V začetku oktobra sem bil službeno prestavljen v Kočevje in po nekaj mesecih dodeljen policijski postaji v Ribnici, kjer sem ostal vse do 4. maja 1945, ko smo jo z načrtovanim umikom zapustili in odšli proti Velikim Laščam. Navezanost na rojstni kraj ter želja, da stisnem materi roko v slovo preden odidem neznanokam, sta me petega maja pognali za nekaj hipov pod rodni krov, a sem se brž pridružil poslednjim domobrancem, ki so bili na poti v Ljubljano. Odtod smo preko Kranja in Tržiča in nedodelanega ljubelskega tunela brez vsake nevarnosti prišli na Koroško na Vetrinjsko polje 12. maja 1945, kjer smo ostali dva tedna.

Vprašanje: Kam ste odšli iz Vetrinja?

Odgovor: V nedeljo 27. maja smo dobili povelje, da se naj pripravimo na pot. Vojaška oprema, kake fotografije domačih ali prijateljev in morda kak osebni spomin — to je bilo vse, kar smo imeli, zato smo bili brž nared.

Bili smo sami mladi, stari po kakih dvajset let, ki smo komaj začeli živeti. Toda usojeno nam je bilo, da se nam življenje izteka. Kopicco gorja, krvi in trpljenja ter mladih življenj bi tedaj nekdo lahko rešil, če bi nas poslali kamorkoli v svet, samo ne v Jugoslavijo, v roke komunistom, ki so nas razorožene sprejeli z udarci, zaničevanjem, nas sestradali in nato poslali v klavnico. Ker rešitelja ni bilo, smo čašo trpljenja izpili do dna.

Okoli osme ure zjutraj smo bili že vsi na tovornjakih, ki so stali pri vhodu Vetrinjskega taborišča. Poslavljali smo se od svojcev in prijateljev ter jim zagotavljali, da jim bomo v Italiji uredili taborišče, kjer bomo lahko v malo boljših razmerah preživeli povojno vihro in dočakali dan, ko bomo spet zaživeli kot svobodni ljudje. Motorji tovornjakov so zabrnili in poslednjič smo si pomahali v slovo. Vem, da so nam zavidali ker smo odhajali na „boljše“, v barake s streho, oni pa so ostali sredi Vetrinjskega polja. Toda bilo je ravno nasprotno. Proti svoji volji smo bili prepeljani v domovino, kjer nas je čakalo trpljenje, zaničevanje in končno smrt od ljudi, ki so iste krvi. Pijani zmage, kot se tolažijo danes, so komunisti dobesedno pobesneli nad nami. Mesec dni po končani drugi svetovni vojni, ko so se drugod po svetu nekdanji sovražniki objemali od veselja in si segali v roke, ko nas sestradane, žejne, nage in opljuvane ter brez vsake sodbe zmetali v kraške jame.

V spremstvu angleških vojakov smo drseli po naši lepi Koroški, pre-

ko Dravskega mostu na Podroščico. Tam je bil nekak pregled in dobili smo povelje, da mora vsak, ki ima morda še kako orožje, to oddati. Naložili so nas na tovorni vlak, vagona skrbno zaprli in nas odpeljali v Jugoslavijo.

Vprašanje: In kaj ste doživeli v „osvobojeni“ domovini?

Odgovor: Na Jesenicah so pobesneli partizani, bili so sami južnjaki, ne Slovenci, odprli vrata vagonov in navalili med nas ter nam pobrali vse vredne stvari, ki smo jih še imeli, kakor ure, verižice in prstane. Po tem res „lepem sprejemu v osvobojeni domovini“ smo se odpeljali v Kranj kamor smo prispeli okoli četrte ure popoldne. Bila je nedelja. Izstopili smo in odkorakali v četverstopih pod vodstvom maščevanja žejnih in sovraštva prežetih slovenskih partizanov čez mesto Kranj v nekdanje nemško taborišče s kakimi 30 lesenimi barakami. Prvo noč smo prenočili na prostem. Zahtevali so, naj se častniki in podčastniki javijo in izstopijo. Nekateri so to res storili, večina pa se je potuhnila. Ko so kasneje gotove prepoznali, so jih strahovito pretepli. Naslednji dan so iskali pripadnike politične policije in specialnega voda, čigar komandant je bil poročnik Hlebec. Slednji je bil med nami v Kranju nekaj dni, pa je sam ne vem kdaj izginil. V pozni jeseni sem potem čital v časopisu, da je bil obsojen na smrt z obešenjem na Kongresnem trgu, v Ljubljani. Do izvršitve obsodbe ni prišlo, ker si je baje dan preje sam prerezal žile v zapestju in skrvavel. Po deželi se je razširil glas, da so ga komunisti raje v zaporu ubili, kot pa da bi ga pripeljali vsega skaženega in pretepenega pred publiko.

Drugi dan bivanja v Kranju so nam odvzeli vse, karkoli smo pač še imeli — razen obleke, menažke in žlice. Hrano smo dobivali enkrat, sem in tja pa tudi dvakrat na dan. Bila je nezadostna; v topli vodi je plaval kak košček krompirja, čebule in zelja, to je bilo vse. Pretepanje je bilo na dnevnem redu, a najhuje v nočnih urah. Sredi noči so nas partizani vrgli iz spanja, morali smo se postaviti v „mirno“, začeli so nas najpreje obdajati z najgršimi psovki, nato pa so nas pretepli, dokler se niso utrudili in odšli. Čez kako uro se je vse spet ponovilo, le drugi, spočiti partizani so prišli. In tako se je vse to ponavljalo noč za nočjo vse do jutra. Če je kak partizan koga prepoznal, ga je odpeljal in le redkokdaj se je kdo vrnil, a je bil pretepen do skrajnosti; najčešče pa nikogar ni bilo več nazaj.

Če se prav spominjam, so nas 1. junija zaslíševali. Po dvajset skupaj so nas odpeljali v eno izmed barak. Tam je dobil vsak svojega zaslíševalca. Vsak je moral povedati svoje ime, starost, kraj rojstva, koliko časa je bil pri domobrancih ter v katerih borbah je sodeloval. V dvajsetih minutah je bila skupina 20 ljudi končana z zaslíševanjem, tako da smo bili vsi zaslíšani v enem dnevu. Naslednji dan smo se pa z vlakom odpeljali v Št. Vid nad Ljubljano, kamor smo pršli pozno ponoči — po mojem mnenju okoli 11. ure. Natrpali so nas v škofove zavode. Tam nas je bilo tedaj okrog 800. Jaz osebno sem bil zaprt v bivši kapeli. „Dnevni

red“ tu je bil prav tak kot v Kranju. Pretepanje in psovanje. Hrana še slabša; če si našel košček krompirja v topli ali bolje rečeno mlačni vodi, si bil srečen. Iz kapele so nas spuščali na stranišče po deset naenkrat; često je bilo treba čakati po nekaj ur v vrsti. Trpeli smo hudo žejo. Do vode smo prišli le takrat, ko smo šli na stranišče in tudi tedaj le, če je kak uvideven stražar dovolil, da se vode lahko pošteno napijemo.

V noči od šestega na sedmi junij so nas v kapeli postavili v vrsto. Skupina kakih 20 partizanov je prišla v samo kapelo z nalogo, da nas sistematično pretepa. Svoje delo so opravljali s poklicno dovršenostjo. Od časa do časa so po 20 ujetnikov poklicali na hodnik. Jaz sem prišel s svojo skupino šele okoli 10. ure dopoldne 7. junija na vrsto. Vsak od nas je dobil svojega osebnega stražarja-pretepača, ki nas je neusmiljeno pretepal, udarjal, kamorkoli je padlo; po nogah, hrbtu, glavi, rokah; šele ko se je naveličal pretepati so nas temeljito preiskali. Vsak je moral obrniti vse žepe, tako da če je komu uspelo preje skriti kako malenkost, je bil sedaj ob njo. Nekateri pa so se morali popolnoma sleči. Okoli poldne so nas pognali nazaj v kapelo. Popoldne okoli četrte ure so nas odpeljali na železniško postajo in od tam preko Ljubljane proti Dolenjski. Ker je bil most preko Gruberjevega kanala poškodovan, smo morali peš na drugo stran, kjer nas je že čakal tovorni vlak za Kočevje, kamor smo dospeli po počasni vožnji okoli druge ure zjutraj. Ves ta dan nismo dobili ne hrane ne vode. Tu smo v vagonih čakali — lačni, žejni in orožni vsega — do pete ure zjutraj, ko so krvi žejni komunisti odprli vagone in nas napodili iz njih ter nas v četverostopih odgnali proti Marijanišču. Tam smo dobili tudi hrano, ki nikakor ni bila užitna, saj smo jo vkljub lakoti zmetali v posebne zato določene sode. Komunisti so se pa norčevali iz nas in nam zagotavljali, da bo ta hrana podarjena tistim, ki pridejo za nami. Iz česa je bila ta hrana kuhana, je težko reči; imela je okus po neki gnili stvari in v njej je bilo nekaj kislega zelja in precej smrekovih igel.

Okoli sedme ure zjutraj so nas skozi mesto odgnali v Dom slepih. Ljudje, ki smo jih med potjo srečavali, so nekam otožno gledali; lahko bi dejal prijazno. Morda so vedeli ali pa vsaj slutili o naši usodi, da se nam iztekajo poslednje ure.

V Domu slepih so nas natrpali v prvo nadstropje, odkoder so nas po deset vodili v pritličje. Na stopnicah smo morali odvreči vse, karkoli smo še imeli, kajti zagrozili so nam, da bo vsak strogo kaznovan, pri katerem bodo našli najmanjšo stvar. Partizan, ki nas je spremljal, nam je dejal, da nas morajo zvezati, ker se je pri prejšnjem transportu baje dogodilo, da sta dva domobranca zaklala stražarja in nato ušla. Povedal nam je tudi, da bomo odvedeni pred ljudsko sodišče.

Vprašanje: Kdaj in kako so vas zvezali?

Odgovor: Bilo je okoli pol osme ure zjutraj 8. junija. Obrnjen v zid sem moral zavihat rokave vojaške bluže in srajce in nato dati roke na hrbet, katere je potem komunist prekrizal in jih zvezal z golo žico. Da

je delo hitreje in boljše opravil, si je pomagal s kleščami. Levo roko mi je tako trdo zvezal, da je čez kratek čas postala vsa črna in mrtva. Desnica je bila zvezana za spoznanje rahleje. Poleg tega, da je bil že vsak posamič zvezan, so nato zvezali še po dva skupaj nad komolci, pravtako z golo žico. Tako zvezani smo nato čakali eno uro za odhod — n e z n a n o k a m. To čakanje je bilo obupno; mnogim je postalo slabo. Prenekateri se je zgrudil na tla in s tem seveda potegnil za seboj še zvezanega sotrpina. Prosili smo jih vode, prosili smo, naj nam zrahljajo vezi in povežejo bolj človeško, da se bo mogla kri pretakati po žilah, ker sicer ne bomo za nobeno delo več. Odgovor na te prošnje so bile batine in norčevanje, češ da naših rok ne bomo več rabili.

Po enournem čakanju so nas naložili na tovornjake; po kakih 50 na vsakega. Na tovornjaku smo morali klečati in skloniti glave v tla. V vsakem kotu je bila straža z brzostrelko in gorjačo. Vozili smo se preko Kočevja, šalke vasi in Željne, od tam pa desno v Kočevski Rog. Med vožnjo so štirje stražarji hodili po naših glavah in nas pretepali. Po polurni vožnji smo prišli na kraj morišča. Odprli so vrata in nam ukazali, da potisnemo noge naprej tako, da smo sedeli. Partizan je vsakogar od nas potegnil z nekakšnim kavljem naprej in mu odvzel čevlje. Kakih deset metrov stran od tovornjaka so nas razvezali in nam ukazali, da se slečemo. Večina se je morala sleči do golega, nekateri pa le uniforme. Med vso to ceremonijo pa so nas pretepali z vsemogočimi stvarmi; palicami, noži, puškinimi kopiti itd. Dosledno vsak od nas je krvav; prenekateri pa so imeli po glavah velike odprte rane, prebojeno, oko, odrezano uho in podobno. Od kraja slačenja do jame je bilo kakih 200 metrov. Na tej sicer kratki, a za nas neznansko dolgi poti so nas na vsakem koraku sistematično mučili, tako da so se mnogi onemogli zgrudili na tla. Te so partizani pretepali še na tleh in nekatere napol žive, druge pa že mrtve zmetali v jamo.

Vsak, ki se je po nadčloveških naporih privlekel do jame, je moral tam obstati, morilec pa ga je vprašal, odkod je doma in kako dolgo je bil pri domobranci. Ko sem prišel jaz na vrsto, mi je morilec dejal, naj ga gledam v oči; po vsej verjetnosti zato, da bi videl, če imam kaj zlatih zob. Kdor jih je imel, so mu le-te izbili iz ust pred ustrelitvijo. Na desni strani jame sem videl ležati na tleh kakih deset domobrancev, katerim so partizani še napol živim izbijali zlate zobe iz ust. Pozneje sem prepoznal te žrtve v jami, ko so jih posamič metali vanjo z razbitimi glavami in razmesarjenimi čeljustmi.

Po poslednjem izpraševanju mi je komunist-morilec dejal, naj naredim počep tik pred jamo. Medtem ko se je on pripravljaj na strel, sem jaz odskočil v jamo. Ustrelil je za menoj in me zadel v levo stegno. Padel sem na človeška trupla in se hitro, še preden je padla druga žrtev, zavalil na kraj jame. „Ali si še živ?“ je nekdo zaklical iznad jame. Ugotovil sem, da sem le malo ranjen. Kakih dvanaest nas je bilo v jami živih z manjšimi ranami, eden pa je imel prestreljen vrat. Ta se je dr-

žal dobro ves dan, toda proti večeru je izkrvavel, zadet od bombe, ki so jih komunisti metali od časa do časa v jamo.

Ves dan sem gledal, kako so umirali domobranci. Tisti dan so jih zmetali v jamo kakih 800. Tisti, ki so bili še živi, so se potegnili k robu jame, klicali svoje drage, molili in govorili: „Oče, odpusti jim, saj ne vedo kaj delajo.“ V tej agoniji so izkrvaveli, utihnili in umrli. Takrat in še danes imam občutek, da se je vsem tem zdela smrt lahka. Brez dvoma si je vsak zaradi prestanega gorja želel le smrti. V jami sem doživljal prizore, ki so me ganili do dna, četudi sem bil sam na robu smrti. Bil sem priča smrti treh bratov, katere sem osebno poznal. Drug za drugim so padali v jamo, vsi smrtno zadeti, toda glasno so klicali drug drugega po imenu: Tone — Vinko — Jože, kaj kmalu utihnili — in mirno umrli. Tako sem gledal ves dan umiranje in niti ene same besede maščevanja ali najmanjše kletvine nisem slišal. Iz ust umirajočih je prihajala le molitev in beseda odpuščanja.

Tako je umirala slovenska vojska tistega lepega součnega dne 8. junija 1945, v jami Kočevskega Roga, ki je bila kakih 20 metrov globoka in prav toliko široka v dnu, navzgor pa se je zoževala v odprtino, ki je bila le kakih sedem metrov široka.

Vprašanje: Kdaj in kako ste se rešili teh peklenških grozot

Odgovor: Iz jame sem se rešil okoli polnoči, četudi je bila še zadržana, toda stražarji so bili oddaljeni od nje kakih 30 metrov. Povzpevši se na vrh, sem ugledal kakih 15—20 partizanov, stoječih okoli velikega ognja. Previdno sem se začel oddaljevati od jame, toda vkljub vsej pažnji je počila pod nogami suha veja, s čemer sem opozoril stražarje. Toda na to niso polagali nobene pozornosti, verjetno misleč, da je kaka žival; saj je bil ta kraj v velikem nepreglednem gozdu. Videli niso ničesar, ker je bila velika tema, ogenj pa jim je itak slepil vid. V zaupanju na božjo pomoč sem s povečano pazljivostjo počasi odhajal od kraja nepopisnih grozot. Taval sem vso noč. Jutranja rosa mi je tešila žejo in hladila rane, kajti vode ni bilo nikjer. Toda „naužil“ sem se novih moči. Začel sem ugotavljati, kje in kako sem ranjen. Obstreljen sem bil k sreči samo v levo stegno preko mišice, na glavi sem imel nekaj večjih ran in eno na stopalu noge, kar me je pri hoji zelo oviralo. Na hrbtu sem čutil velike bolečine in šele doma sem ugotovil da sem bil tako pretepen, da so se sledovi palic poznali na hrbtu še nekaj tednov. Za pot od jame do doma, ki je približno 25 km dolga, sem potreboval dve noči in en dan. Srečno sem došel pod rodni krov, kjer sem ob skrbni negi matere, ki mi je lečila rane, nosila hrano in dajala zavetišče v skrivališču, četudi je samo sebe s tem izpostavila smrtni nevarnosti, prišel spet k sebi in si opomogel. Dolge štiri mesece je vzelo, da sem postal spet — človek in za karkoli sposoben. Vse rane so se mi nekam hitro zacelile, toda rana na nogi je potrebovala materine nežne nege, ker je bila verjetno okužena in zaradi tega dolgo časa vsa gnojna. Ker na zdravnika niti misliti nisem

smel, sem zaupal dobri materi, ki mi je v svoji materinski ljubezni nudila vso pomoč, da sem znova zaživel.

Sčasoma je postalo skrivanje doma vedno bolj nevarno. Zaradi nešteti preiskav doma in tihega šušljanja o mojem begu iz jame v Kočevskem Rogu sem moral večkrat menjati skrivališča. Tekom treh let mojega ilegalnega življenja v domovini sem obšel marsikateri hrib v Sloveniji.

Vprašanje: Ste kdaj mislili na beg v tujino, v svobodo...?

Odgovor: Vsa ta dolga leta sem mislil na to; samo vsi poskusi so se izjalovili. Slednjič se mi je 22. maja 1948 posrečilo, da sem prestopil jugoslovansko-avstrijsko mejo, postal svoboden človek v deželi pod Triglavom, četudi onstran Karavank.

Vprašanje: Ali imate ob koncu vašega križevega pota še kaj povedati?

Odgovor: Da. Svojim sotrpinom bi rad povedal, kako silno rad bi jih za 40. obletnico obiskal; pa ne samo tiste v Kočevskem Rogu, ampak vsepovsod, kjerkoli leže v Sloveniji. Povedal bi jim, kako so morilci skrivali svoj zločin, ker so se jih bali in se jih še boje. Zato so morilci skrbno zakrili vse te množične grobove in jih podminirali, da so se še skale zrušile na izmučena trupla. Z gotovostjo vem, da ste mnogi v jami umrli grozne smrti šele po nekaj dneh trpljenja, mnogi od žeje, kajti lakote ni nihče več občutil. Vode, le požirek vode, samo te ste si želeli umirajoči, in smrt bi bila lažja. Vaš grob, dragi slovenski domobranci, so morilci zravnali in ga zasadili z divjim drevjem misleč, da je s tem njihov zločin za vedno izbrisan in pozabljen. Toda ušтели so se. Mi, ki smo tedaj ostali živi v še svežem grobu, mi ki smo do gležnjev brodili po vaši krvi, mi ki smo stopali po vaših zmaličenih truplih, smo sveto obljubili: če se rešimo iz njega, bomo slovenskemu narodu in vsemu svetu do zadnjega diha pripovedovali, kako so umirali slovenski domobranci in kdo so bili njihovi morilci.

Iz vsakega morišča se je kdo rešil. Zato danes po 40 letih ta zločin ni več skrivnost tudi v Sloveniji. Sinovi in hčere komunistov sprašujejo svoje očete o Teharjih, Škofji Loki, št. Vidu, o Hrastniku, Kočevskem Rogu in še nešteti drugih krajih, naj jim povedo resnico; sprašujejo jih, zakaj... in čemu... so morili svoje brate že po končani vojni? In vprašanj še ni konec; so se šele pričela! Morilci zločina ne zanikajo več, kajti laž ima kratke noge. Z izgovori si lajšajo vest; toda olajšanja ni in ni!

GROBOVI TULIJO...! Da, grobovi v Kočevju tulijo že 40 let in bodo tulili vse dotlej, dokler ne bo poslednja kost položena v posvečeno zemljo, kamor bodo lahko naši zanamci hodili prižigat lučke in polagati cvetje v spomin na vse tiste, ki so dali svoja mlada življenja za Boga — Narod — Domovino.

Vprašanje: Kdaj bo do tega prišlo, je v božjih rokah, zakaj „božji mlini meljejo počasi...“ Ni besed, s katerimi bi se lahko zahvalil, da ste mi znova povedali svojo žalostno in trpljenja polno zgodbo iz tistih dni, ko

sta srp in kladivo preslepila lastnega brata, da je storil ta neopustljivi zločin. Zdi se mi, da vam še nekaj leži na srcu. Z besedo na dan!

Odgovor: Ker mi je Bog naklonil rešiti se iz množičnega groba, da lahko še danes po 40 letih kot svoboden človek pričam pred vsem svetom o barbarškem početu brata, komunista-morilca, se je taisti kruto maščeval nad mojimi sorodniki, predvsem pa nad ubogo, nebogljeno mamo. Petkrat so jo zaprli in bila je izpostavljena šikanam in dolgotrajnemu zasliševanju. Leta 1950, torej pet let po končani vojni, ko je sovraštvo med nekdanjimi nasprotniki že domala povsod zamrlo, ko so med njimi začele kliti nove prijateljske vezi, je bila moja mama ponovno poklicana pred ljudsko sodišče in obsojena na triletno zaporno kazen. Njena krivda je bila v tem, da me je v svoji materinski ljubezni skrivala pred komunistično oblastjo, da me je zdravila in hranila ter me ni prijavila oblastem, ter tako prav gotovo rešila — svojega sina — neizbežne smrti. Zaradi težke bolezni, ki si jo je nakopala v zaporu, je močno opešala; saj je tehtala komaj 37 kg, nekaj manj kot 82 funtov. Vsled tega je bila po 22 mesecih pomiloščena in izpuščena na prostost. Iz vsega srca sem hvaležen Bogu, da ji je dal doživeti dan, dan srečnega svidenja po dolgotrajnem trpljenju in zapostavljanju, s svojimi najdražjimi — pod svobodnim soncem Severne Amerike, preden se je za vedno poslovila od nas in se preselila v Večnost. Mnogim slovenskim materam — mučenicam to ni bilo dano; presedale so dolga leta v zaporih, ali pa so celo omagale v njih pod težo valptovega biča, ki je padel po njih v imenu srpa in kladiva.

Ljuba mama, sladko spavaj v zemlji domači in vedi, da se te sin, ki si mu reševala življenje, v globoki hvaležnosti spominja sleherni dan.

Stane Pleško

STRNIMO VRSTE!

(Govor na Orlovem vrhu, Cleveland, Ohio, 16. 6. 1985)

Spoštovani gostje, dragi rojaki!

V čast mi je, da smem govoriti prav za 40-letnico naše narodne tragedije. Večkrat sem bil že tu, a letošnja proslava ima še poseben pomen. Štirideset let je v življenju naroda dolga doba, še daljša so ta leta za tiste, ki se trudimo ohraniti vsebino in resnico tistih krvavih dni. Vsak dan je imel svojo bolečino, svojo žalost, tudi kri... morda prav malo skritega upanja za tiste, ki se nismo nikoli podali... le sonca za prodane bataljone tedaj ni bilo.

Včeraj je bilo 40 let, odkar smo sestradani, pretepeni in opljuvani hodili zadnji marš od škofje Loke do št. Vida in bili pahnjeni v kot vrta, ker v Zavodih za nas ni bilo več prostora. Zvedel sem, da je bilo tisti dan v

poslopju natrpanih 16.000 tisoč ljudi: domobrancev, starcev, žena in otrok, vsi „zločinci in izdajalci lastnega naroda“.

Danes je poteklo 40 let kar mi je France Rigler tam na vrtu zaupal, da je tu strašno in da je od več kot dva tisoč domobrancev 1. transporta, ki so pred enim tednom prišli sem iz Loke, verjetno ostal sam ali morda dva, vse druge so že odpeljali v Kočevje „na delo“. Videl sem tudi, da je bila košata lipa zjutraj brez listja, ker so ga ponoči pojedli jetniki. Koliko je bilo pa pretepanja, groženj, strahu in trpljenja — to se opisati ne da. To je samo bežen spomin na tiste, ki smo bili tako srečni, da smo ostali zunaj in imeli vsaj zrak. Stokrat hujše je bilo po sobah, ne samo v št. Vidu, ampak po vsej Sloveniji, ki je bila spremenjena v eno samo veliko taborišče brezpravnih ljudi.

To je bil res tisti veliki čas, katerega je napovedal pokojni škof Jeglič. Ta čas je zahteval velike ljudi; ti veliki značaji so bili naši mučeni bratje-domobranci in drugi, ki so z njimi trpeli in umirali za idejo miru in svobode. Pravzaprav ni čas naredil naše brate velike, ne, oni so s svojo zvestobo Bogu — Narodu — Domovini do konca naredili tisti čas velik.

Dostikrat premišlujem tiste dni; vidim ljudi, ki so takrat živeli, trpeli in umirali, ter vse to, ljudi in čas primerjam z nami 40 let pozneje. In me je strah; ne mrtvih, ampak nas, živih. Mnogi kot slepci drvimó s svetom, pa ne vemo, kam gremo in ne pomislimo na konec. Vedno manj imamo časa, da bi vsaj včasih pogledali nazaj in se kaj naučili iz značajev tistih, ki so vse dali za lepšo bodočnost preživelih. Poznali so laž komunizma, zato so se uprli, vedeli so tudi, za kaj so umirali. Ko so bili do smrti izmučeni, niso vračali sovraštva, ampak so vdano sprejemali žrtev, ki jim je bila določena. Ko so jih dolžili izdajstva in zločinov, so molčali in tudi te krivične obsodbe sprejemali v spravo za vse, kar v našem narodu ni bilo prav. Mladi smo takrat mislili, da je bilo vse prav in lepo, imponiralo nam je, ko so nas imeli za Marijin narod, pa je vendarle bilo tudi veliko senc in trnja, bilo pa je prikrito. Večina naroda ni vedela za razlike in trenja med našimi ljudmi, zato so znali biti edini v borbi in žrtvovanju; saj se še spomnimo na besede iz zadnjega transporta: Kamor so šli drugi, tja gremo tudi mi! Prepričan sem, da je takrat neka nevidna moč od zgoraj vse nagnila k spoznanju, da mora biti njihova žrtev popolna; zato se smrti niso bali, ampak v tistem pričakovanju odpuščali vsem in vse, tudi tisti zadnji strel in smrtno rano.

Res, veliki časi so zahtevali velikih ljudi, dobili pa so jih v slovenskih domobrancih. Večina od njih so bili preprosti in tako predani veliki borbi za narodni obstanek, da tudi po izdaji niso mogli razumeti zločinske igre, katere žrtev so bili. Jasno so vedeli, da gredo v smrt, a želeli so samo to, da bi kdo povedal narodu in svetu, kaj se je z njimi zgodilo. Upam, da je tistih nekaj, ki nismo bili vredni, da gremo do konca, ali pa smo bili izbrani kot posebne priče tistih dni, dobro izpolnilo svojo dolžnost do mrtvih soborcev. Slovenski narod ve, da so bili domobranci junaki, kakršnih

prej v vsej svoji zgodovini ni imel in jih slovenska mati najbrž ne bo rodila nikoli več. Ko je škof Rožman zvedel za ta krvavi obračun, je v veliki duševni bolečini zaklical: „Zdaj se za slovenski narod ne bojim več, ko ima toliko mučencev!“

Od tistih dni so odšla v večnost že štiri desetletja. Rdeči oblastniki so prepričani, da bo revolucija šla v zgodovino, kot jo oni uče, narod pa bo počasi pozabil na vse, kar so mu pripravili pod krinko OF. Uračunali so se, ker večni Gospodar ni dopustil, da bi bile tolike žrtve pahnjene v prepade in bile za vselej pozabljene. V partiji so se pokazale razpoke, ker teža zločinov je bila prevelika. Prvi se je oglasil Kocbek, ki je v strahu spregovoril o Kočevskem Rogu, toda spregovoril je. Pozval je k narodni spravi in nakazal tudi pot, rekoč: „Prvo dejanje narodne sprave je priznanje te krivde, te naše velike krivde!“ Kaj je dosegel? Razdražil je partijo, da je še bolj zavpila o „zločincih“, med nas pa poslala svoje plačance ki še danes širijo vabo o pozabljenju. Toda kamen obračuna je bil sprožen in ga ne bo ustavil ves aparat partije, ker narod zahteva zgodovinsko resnico o revoluciji. Zadnje leto jih je vedno več (nič zato, če imajo partijske karte), ki vidijo moralni, socialni, gospodarski in politični polom „novega reda“, čutijo praznino, ki posameznike in ves narod peha na rob obupa; zato iščejo pot iz te dileme. In vsi so prepričani, da je bodočnost naroda samo v narodni spravi. Narodna sprava pa ni v iskanju krivcev v drugem idejnem taboru, ampak v priznanju lastnih zločinov, postavitve spomenika vsem žrtvam, tudi domobrancem, množična grobišča pa naj postanejo sveti kraji, kamor bo narod romal in se spominjal pomorjenih. To je velika obsodba partije, še toliko bolj usodna, ker so te besede iz naše bele Ljubljane. Brez dvoma smo pred velikimi pretresi, kajti narod znova zahteva pravico do življenja, hoče zvedeti vso resnico in že zahteva kazen za veliko krivdo partije. Mi k temu dodajemo samo tole: Hočemo narodno spravo, a ta mora sloveti na priznanju zločinov in kesanju! Brez teh dveh prvin sprave biti ne more!

Kaj pa bomo ob vsem tem storili mi, da bomo vredni dogodkov, ki se bližajo? — Le pogledjmo okoli sebe! Veliko nas je še, jutri se nas bo zbralo še več. Naša mladina še čuti slovensko, v njej je še volja živeti za višje ideale, po naših družinah se še moli in Bog nam ni prazna beseda... kjer so pa te svetinje, tam je luč, ki sveti v bodočnost. Pramen te luči je v Clevelandu, tudi v Torontu še gori, še svetlejši je v Argentini. Vse te lučke, ali pa naj bodo samo iskre po krajih, kjer žive naši ljudje, bodo nekoč zagorele v mogočen kres slovenstva, tistega slovenskega rodu, ki ga doma uničujejo in ubijajo, a noče umreti. Rešili ga bomo, če bomo to hoteli. Reševati naš rod pa ni dolžnost samo tistih, ki smo šli skozi revolucijo, ampak nas vseh, tudi vas mladih.

Ob spominu na 40-letnico pokola slovenskih domobrancev še posebej pozivamo mladino, da svoje narodnosti ne zavržete. Mi odhajamo, na vas pa je, če bosta slovenska pesem in beseda v svetu preživela in še naprej dajala upanja našim bratom in sestram doma. Nocoj, ko so srca mehka

In glas drhti ob spominih, prosim vse: Bratje, bodimo v en cilj zagledani, kakor so bili eno naši domobranci! Lahko izbiramo različne poti, toda cilj mora ostati jasen in samo eden. Ne glejmo na stvari, ki nas ločijo, ampak na idejo, ki nas druži! Tudi se ne pustimo speljati na stranpota: kdor stopa vstran — odpada, in kdor išče sebe, kjer bi morali graditi kot en mož — podira. Bodimo ponosni na naše pomorjene brate in sestre, in verujmo, da bo iz nedolžno prelite krvi vstal boljši svet in resnična svoboda. Za 40-letnico njihove smrti spet strnimo naše vrste in obljubimo, da bomo še naprej zvesto stali na mrtvi straži domovine, dokler ta ne bo svobodna. Tako bomo izpolnili obljube, ki smo jih dali njim, ter dokončali boj, ki so ga oni začeli.

NAŠI MOŽJE

Oblak Franc – 60-letnik

Hitro so minula leta, ko smo v „Taboru“ čestitali Francu za 50-letnico. Zdaj pa bo dopolnil že 60 let! V naslednjih vrsticah navajamo njegovo pestro življenjsko pot. Rojen je bil 21. septembra v Ljubljani, kjer je tudi posečal šole — osnovno na Ledini, gimnazijo za Bežigradom. Julija 1943 je vstopil v vaško stražo v Savljah, po ustanovitvi Slov. domobranstva — jeseni istega leta — pa je bil v domobranski edinici na Ježici. Aprila 1944 je odšel v Trst k primorskim domobrancem, in kasneje poslan v Postojno. Z večjim delom moštva je odšel na novo postojanko v Razdrtem, ki pa je kmalu (5.-6. junija) doživela hud partizanski napad. Radi velike premoči in izgub se je posadka

umaknila nazaj v Postojno. Z isto edinico je bil potem v Sežani, Senožečah in končno — oktobra 44. — v Pristranku (pri Postojni), kjer se je formiral nekak udarni bataljon (ali polk?) pod poveljstvom podpolkovnika Janka Debeljaka. Pri reorganizaciji čet je bil Franc — že narednik — dodeljen v težko četo (12), kateri je bil komandir nadporočnik Emil Savelli. Nekaj dni pred Božičem je bataljon prodril v vipavsko dolino in zasedel Vipavo in Ajdovščino, odkoder je kontroliral večji del doline. Pohodi, patrolje — dnevne in nočne, spopadi in tudi težji daljši boji — vse to je bilo na dnevnem redu. Posebno dolg, naporen in nevaren je bil pohod čez Trnovski gozd na

Idrijo. Aprila 45 je bila na Otlici v Trnovskem gozdu organizirana obrambna postojanka, na kateri je bilo nad 300 mož s težko četo vred. 26. aprila je bila posadka napadena od več partizanskih brigad. Imela je hude izgube in se morala umakniti v Ajdovščino. 30. aprila se je pričel umik preko Gorice v Italijo. Visco, Forli, Eboli, Rim in Senigallija so naslednje Francetove postaje. V začetku 1948. pa je emigriral v Argentino. Tu je — že poročen z gospo Tinco Grumovo iz Stare Vrhlike — po par letih tovarniške službe ustanovil uspešno pletilno podjetje. Vseskozi je Franc živ ud slovenske skupnosti. Od početka naročnik in član Tabora je postal tudi član Zavetišča dr. G. Rožmana. Že nekaj let pa je tudi agilni in sposoben odbornik pri obeh društvih. Dragi Franc, želimo, da ostaneš tak še mnoga, mnoga leta, naj Ti Bog nakloni obilo zdravja in sreče! Bog Te živi!

Milošu Prelogu ob osemdesetletnici

Ponovno mu kličemo: Še na mnoga leta! Prav tako, kot pred dvajsetimi — toliko časa je že preteklo! —, ko smo ob šestdesetletnici čestitali Milošu Prelogu, pa potem ob sedemdesetletnici in sedaj, ko bo v krogu svoje družine praznoval svoj 80. rojstni dan. Hvaležno se ga tudi sedaj spominjamo, ker je vseskozi ohranil svoje protikomunistično prepričanje in vse svoje življenje žrtvoval borbi proti rdeči kugi dvajsetega stoletja.

Kadar le more, še vedno rad pohiti na naše prireditve, da se tam snide z ostalimi borci.

Pa še enkrat: Ob Tvoji osemdesetletnici se Te bomo spominjali tudi mi in Ti zopet kličemo: Še na mnoga leta!

Cont. Franc Fajfar — šestdesetletnik

Res! Čas neizdržno teče naprej. Že skoro najmlajši domobranci postajajo — starine. Vsaj tako pravijo krstne knjige, kjer je zapisano, da je bil 17. septembra 1925. leta v Dražgošah nad škofjo Loko rojen Franc Fajfar. Tam mu je tekla zibel in tam je tudi obiskoval osnovno šolo. Nato je v škofovih zavodih in na klasični gimnaziji v Ljubljani dokončal srednješolske študije.

Vojna vihra je tudi njemu prekrizala račune in za časa protikomunističnega boja je bil v 52. četi Slovenskega domobranstva v Novem mestu. Ob umiku leta 1945. je bila ta skupina razpuščena in naš današnji slavljeneec se je več mesecev skrival po dolenjskih gozdovih, dokler ni končno prišel v Monigo. Nato pa preko Servigliana in Senigallije v Argentino.

Tu se je zaposlil v tekstilni industriji, si ustvaril družinico ter, poleg dela in poleg vzdrževanja družine, začel na „stara leta“ — verjetno je bil

kak profesor tudi mlajši od njega — s študijem na Ekonomski fakulteti Univerze v Buenos Airesu, kar je tudi uspešno dokončal.

Toda s tem še nismo vsega povedali. Vkljub vzdrževanju družine, vkljub času, ki ga je zahtevalo delo in študiranje, je še vedno nekako dobil čas, da je sodeloval v odboru Slovenskega doma v San Martinu ter ga nekaj let tudi vodil kot predsednik.

Ob prehodu med „stare“, Ti tudi „Tabor“ in z njim vsi soborci, ki Te poznamo, čestitamo in kličemo: še na mnoga leta!

Blaž Vavpetič – 70-letnik

Blaž se je rodil meseca februarja leta 1915 v vasi male Palče, ki spada k naši lepi Gorenjski. Je zelo ponosen na svojo slovensko Gorenjsko. Že v svojih mladih letih se je podal na pot, da tako služi sebi in svojim kruha.

Že leta 1942 se je pridružil borecem proti komunizmu kot Vaški stražar v vasi Bizovik. Po razpadu Italije je bil eden prvih, ki se je pridružil slovenskim domobrancem. V domobrantskih enotah je služil v okolici mesta Ljubljane.

Kot domobranec se je z svojo družino s težko mujo priboril na našo Koroško, v Vetrinje.

Da se je rešil vrnitve v roke komunistom, ima prav gotovo veliko zaslugo oče njegove žene, že pokojni Anton Oblak, ki je vedno govoril: „Angležem ne verujte!“ — Tega se je naš slavljenec več ali manj tudi držal. Tudi pokojnega Antona Oblaka so komunisti zahrbtno umorili.

Naš slavljenec živi s svojo ženo Mici blizu mesta Medison, Ohio. Rodilo se jima je pet otrok; trije sinovi in dve hčerki. Dva od sinov sta se borila proti komunizmu v Vietnamu.

Blaž je član naše organizacije od vsega početka. Je in ostane nekompromisni borec proti komunizmu.

Dragi Blaž, k Tvoji sedemdesetletnici in k Tvoji vedno veseli naravi Ti kličemo:

Bog Te živi še na mnoga leta in ostani vedno za Boga, Narod, Domovino.

Tvoji Taborjani

Komunizem že razjeda rak propasti, svobodoljubni Slovenci širom velikega sveta, zavedajte se tega! Združite sile, uedinite poglede za vsemi skupnimi osnovnimi vrednotami: Bog — Narod — Domovina! Pripravite se na enoten, skupni udar za svetlo svobodo zaslužnjene domovine.

ŽALOIGRA SLOVENIJE

V zbirki informacij in dejstev „To je Jugoslavija“ (Hamburg, april 1985) je svetovno poznani nemški časnikar in izreden poznavalec povojne Jugoslavije Hans Peter Rullmann pod pojasnolom: Pred štiridesetimi leti (Zmaga in osvobodnje samo za nekatere. Povojni zločini Jugoslavije) v nemščini in angleščini napisal članek z naslovom „Žaloigra Slovenije“, ki ga je kot posebno prilogo prinesla tudi „Hrvatska Domovina“. (Ker jim bo v neprecenljivo pomoč pri obveščanju svetovne javnosti in ga je mogoče naročiti tudi posebej, našim bralcem močno priporočamo, da se obrnejo na naslov: Ost-Dienst, Hans Peter Rullmann, Hudtwalckerstrasse 26, D-2000 Hamburg, Western Germany.) Ko se ob 40-letnici spomina na žrtev in zgled naših domobraskih mučencev piscu s tega mesta doživeto zahvaljujemo za ta objektivni in kakovostni prikaz naše žaloigre — gotovo najboljše, kar je v tem spominskem letu s svetovne ravni doslej prišlo v naše roke —, se seveda moramo javno zahvaliti tudi našemu evropskemu prijatelju, ki nam je poslal angleški izvod (Tragedy of Slovenia), katerega na teh straneh prinašamo v dobesednem prevodu, in soglašamo z njegovo pripombo: „...piše, da nihče ne omenja slovenskih žrtev. Sedaj je o tem napisal Nемеc Rullmann in sicer v angleščini in nemščini in opravil tisto, kar bi že davno morali opraviti naši akademiki!“ — Ured.

MILAN ZAJEC, živeč v Clevelandu, Ohio, se danes spominja trenutka, ko „si nisem mogel predstavljati, kje naj bi bil moj grob. Vsepovsod je bilo slišno neprestano streljanje. Ves pretolčen in upehan sem tekkel, kolikor sem mogel. Ko smo prišli do brezna, sem videl vojake, kako so streljali tiste, ki so bili še živi v globini. Metali so vanje celo tudi ročne granate.“

ŽIV V MNOŽIČNEM GROBU. — Tudi Milan Zajec je končal v množičnem grobu. Pod golimi trupli so ležali nekateri težko ranjeni. Med njimi so umirali tudi katoliški duhovniki, ki so še molili — za vse. Zajec: „Bilo je strašno!“ Po treh dneh se je Milanu Zajcu posrečilo splezati iz tega množičnega groba blizu Kočevja in zbežati.

PRIZORI IZ FILMA O KONCENTRACIJSKIH TABORIŠČIH? — Prizor iz nacistične Nemčije? Ne! Ustvarjalci tega množičnega groba so bili Titovi partizani, prijatelji zahodnih zaveznikov! Množični grob v gozdu blizu slovenskega mesta Kočevja je namreč izza dni kmalu po kapitulaciji nemškega rajha.

Štiridesetletnica zmage nad fašizmom, tudi „dan osvobojenja“, ki ga letos praznujejo bivši zavezniki iz druge svetovne vojne, je strahotno spominjanje — na grozno smrt tisočev v množičnem grobu blizu Kočevja — na stotisoče poklanih v drugih množičnih grobovih —, na milijone, celo na stotine milijonov ljudi, ujetih za Železno zaveso, ki so takrat pričeli strahotno življenje trpljenja, kakršno traja vse do današnjih dni. „Dan zmage“, „dan osvobojenja“ je zanje DAN PREVARE njihovega človeškega in nacionalnega dostojanstva, njihove svobode. Za vse te je dan žalovanja — ne ker naj bi objokovali nacistični rajh, temveč, ker so v mesecu maju pred štiridesetimi leti bile pokončane vse njihove nade. Zahodne demokracije so se s katastrofalnim dogovorom z množičnim zločincem Stalinom v Jalti odpovedale vsem idealom civiliziranega sveta.

TITOVİ POVOJNI ZLOČINI. — Iz množičnega groba pri Kočevju je poleg Milana Zajca ušlo samo še šest drugih mož. Po izvršitvi tega povojnega zločina so Titovi partizani poskušali zabrisati vse sledi. Toda zaradi alarmantne razsežnosti niso uspeli. Priča, ki je za partizane zbiral oblačila, katera so zvekleli z mrtvih ljudi, je pozneje poročala: „V osmih dneh smo jih pokončali 30.000.“ Druga priča govori o 20.000. Med njimi so bile hrvaške žene, ki so jih najprej posilili, nato pa postrelili in zmetali v množični grob.

Popolnoma gotovo pa je, da je celotna slovenska narodna vojska 14.000 domobrancev končala v tem množičnem grobu pri Kočevju. Za narod, ki je takrat štel samo 1,6 milijona ljudi, je to pomenilo grozotno izgubo, ki je prizadela takorekoč slednjo družino.*

SLOVENSKA ŽALOIGRA. — Za mali, civilizirani slovenski narod med Alpami in Jadranskim morjem je „dan osvobojenja“ pomenil samo nadaljevanje trpljenja. Ko je leta 1941 Hitler navalil na Jugoslavijo, je majhno Slovenijo razdelil. En del je priključil nemškemu rajhu, drugega je namenil Italiji. Medtem ko je sam zaukazal prisilno ponemčevanje, si je Mussolini prizadeval poitalijančiti ta izrazito slovanski narod. Ker je Slovenija katoliška, se je duhovščina zelo aktivno zoperstavljala temu potujčevanju. Priložnost je nastopila, ko je kapitulirala Italija in je bila očitna propast nemškega rajha. Ko so jih zapustili njihovi italijanski zavezniki, Nemci niso bili v stanju, da bi kontrolirali celotno področje. V predelu, ki je do kapitulacije pripadal Italiji, so Nemci dovolili slovensko samoupravo, ki ji je načeloval bivši jugoslovanski general Leon Rupnik. Dovolili so mu celo, da je ustanovil svojo lastno vojsko — slovensko domobranstvo.

VOJNA PROTI KOMUNIZMU. — V to vojsko ni bilo prav nič po-

---

*) Če pomislimo, da je pretežna večina bila iz Ljubljanske pokrajine, ki je štela samo okoli 350.000 prebivalcev, postane žaloigra še bolj grozljiva. — Op. ured. Tabora.

trebno ljudi siliti. Prostovoljci so se zgrinjali z vseh strani. Kmečki fantje, izobraženci, predvsem somišljeniki bivše močne „Slovenske ljudske stranke“. Še celo preden so Nemci dovolili formiranje domobrancev, se je prebivalstvo že jelo združevati; zakaj komunizem je postal nova, resna nevarnost, ki je pretila slovenskemu narodu. Ker ni imel v narodu nikakšnega oslonea, je komunizem deloval pod različnimi krinkami. S svojimi terorističnimi oddelki se je komunistična partija skrila za „Osvobodilno fronto“. Zato so se celo nekateri katoličani — tako katoliški levičarji, krščanski sindikati in krščanski socialisti — priključili tej „osvobodilni fronti“. Najbolj poznan je bil nadarjeni pesnik Edvard Kocbek. Toda večina Slovencev je spoznala komunistično prevaro in se je bala te še hušje oblasti po propasti Nemčije. Iz tega razloga so Slovenci ustanovili samoobrambene organizacije. Dejansko vse prebivalstvo je stalo za novim slovenskim domobranstvom generala Rupnika.

TITOVA KOLABORACIJA S HITLERJEVIMI GENERALI. — Nemci v resnici niso radi gledali neko močno slovensko narodno vojsko, ki so jo le pomanjkljivo oborožili. Leta 1945 so celo zavrgli generala Rupnika in sklenili s Titovimi partizani začasno premirje. Že za časa vojne so partizani sklepali premirja z nemškimi generali. Njih cilj ni bil uničenje fašizma, temveč boj proti njihovim lastnim tekmeccem za oblast v bodoči Jugoslaviji. Titovi partizani so se zavezali, da ne bodo napadali za Nemce važne železniške proge med Trstom in Nemčijo — v zameno prostih rok pri uničenju nasprotnikov komunizma v Sloveniji.

TITO IN HITLER STA SE BALA ZAHODNIH DEMOKRACIJ. — Tajna kolaboracija med Titovimi partizani in Hitlerjevimi generali je imela eno skupno osnovo: Oba sta se bala zavezniške invazije na Balkan. Tito je celo izjavil, da bo ustrelil vsakega ameriškega ali britanskega vojaka, če bi stopil na jugoslovanska tla. Bal se je, da bi te sile utegnile vzpostaviti demokratični režim mimo komunistov. Na eni strani je torej obstajala tiha istovetnost interesov partizanov in nemškega sovražnika — na drugi strani pa je general Rupnik gojil veliko upanje na intervencijo zahodnih Zaveznikov, ki naj bi v Slovenijo prinesli pravo svobodo.

IZDAJA V JALTI. — Ker bi bila nezdržljiva z razdelitvijo „osvojenjen Evrope“, kakršna je bila sklenjena v Jalti, so zahodni Zavezniki zavrgli zamisel invazije na Balkan. V skladu s tem sporazumom je namreč Evropa bila razdeljena med Vzhod in Zahod po črti, ki gre od Trsta na Jadranskem morju, pa do Lübecka na Baltskem morju. Tako je torej bila usoda slovenskega naroda odločena že mnogo prej. Ko je Nemčija kapitulirala, so se hrabri bojevniki slovenske domobranske vojske bali, da jih bodo komunisti poklali. Štirje polki niso imeli druge izbire, kot umakniti se proti Avstriji. Častniki in vojaki so položili orožje pred zahodnimi Zavezniki, ki so jih internirali v bližini Celovca. Ker so torej bili vojni ujetniki, so upali, da bodo temu odgovarjajoče z njimi tudi postopali, po-

sebej, ker so odigrali sila težavno vlogo med Nemci in komunisti. Toda Britanci so vso vojsko brez usmiljenja izročili Titovim partizanom.

EKSEKUCIJE... — Generala Rupnika so komunisti usmrtili. Ljubljanskemu katoliškemu škofu dr. Rožmanu so v odsotnosti prisodili 18 let težke ječe in prisilnega dela. To priložnost so komunisti izkoristili kot opravičilo za zasledovanje katoliških vernikov. Verski vodnik slovenskih katoličanov škof Rožman je hrabro in dostojanstveno vodil svojo čredo skozi nemško okupacijo. Ko so Italijani ujeli tajnika komunistične partije Toneta Tomšiča, je škof Rožman posredoval zanj pri Mussoliniju. Obrnil se je celo na papeža, da bi preprečil usmrtitev komunističnega glavaša, čeprav je predobro vedel, da ne on, ne Cerkev nista mogla pričakovati ničesar dobrega od komunistov.

...IN MNOŽIČNI POKOLI. — 14.000 slovenskih vojakov je doletela še vse huša usoda kot škofa. Naložili so jih v živinske vagone in jih držali v njih zaprte dolge dni. Potem so jih lačne, umirajoče od žeje, gole in trpinčene strpali na tovornjake, s katerimi so jih brez vsakršnega sodnega postopka zvozili pred puške in množične grobove, — čeprav so po vseh predpisih bili vojni ujetniki.

NAJVEČJI POVOJNI ZLOČIN. — Vsi vemo, kaj se je zgodilo z nemškimi generali, častniki in celo navadnimi vojaki, ki jim je bilo dokazano slabo postopanje in še posebej umor vojnih ujetnikov. Bili so usmrčeni za en sam vojni zločin! Zločini Titovih partizanov torej niso zaslužili mnogo bolj stroge sodbe? Morili so vojne ujetnike — ne samo med vojno, ampak celo že po koncu vojne! Je kdo kdaj slišal, da je Titove partizane le kdo javno obtožil ali celo klical pred sodišče — za vse neštevilne zločine, ki so jih izvršili že po koncu vojne, kaj šele za vse strahotne zločine med vojno? Tem morilskim tolpam so v Jugoslaviji celo ploskali in jih slavili! Ko so si umili krvave roke in škornje, so jih poslali na počitek na prelestno slovensko Blejsko jezero. **ZAHODNI SVET PA MOLČI O TEH ZLOČINIH! KER JE SOKRIV!** Za premnoge ljudi bi ob štiridesetletnici zmage in osvobojenja mesec maj 1985 zares moral biti čas izpraševanja vesti!

TISTI, KI GOVORIJO RESNICO, SO OGRIZENI. — Jugoslovanski komunisti so množične grobove dinamitali, da bi tako pod težkim skalovjem skrili svoje grozote. Katoliškim sopotnikom, ki so se jim za časa vojne pridružili, so komunisti zatrjevali, da brez sodnega postopka ne bo nihče usmrčen. Ko pa je najbolj pomembni povojni pesnik Edvard Kocbek zaradi te vnebovpijoče laži prelomil s komunisti, so mu zagrozili z zaporem. Prodaja njegove knjige, v kateri je komuniste razkrinkal kot lažnike in zločince, je prepovedana. Samo posredovanje svetovno pomembnih osebnosti — kot npr. nemški katoliški levničar in pesnik Heinrich Böll — ga je rešil zapora.

PREPOVEDANE KNJIGE. — Ko je Edvard Kocbek umrl, prodaja zbornika njegovih spisov ni bila dovoljena. Zbornik vsebuje obtožbe proti njegovim medvojnim komunističnim tovarišem in pa esej, katerega je prispevala Spomenka Hribar, ki pripada že povojni slovenski generaciji in je članica komunistične partije. Sicer bi ne mogla biti asistentka na fakulteti za politične vede in žurnalizem ljubljanske univerze. Njen prepovedan esej, ki pa gre širom Slovenije iz roke v roko, se zavzema za postavitev spomenika domobrancem, ki so jih pomorili Titovi partizani. Predlaga napis: „UMRLI ZA DOMOVINO!“

Zares je potreba veliko korajže, zavzemati se za spomenik žrtvam komunizma! Čeprav je članica Zveze komunistov, je mnenja, da se **domobranci niso borili proti socializmu, temveč proti stalinizmu**, kakršna je takrat bila komunistična partija. Ker so torej bili žrtev stalinizma, njih veličina zasluži naše spoštovanje. „Domovina je kakor mati, ki vse svoje otroke pokopava z ljubeznijo“ — neglede na njihovo prepričanje. Samo če se bomo enako spominjali mrtvih Slovencev, najsi so padli kot partizani ali bili pobiti kot vojaki slovenske narodne vojske domobrancev, bi končno utegnili biti „pokopano sovraštvo, ki je vedlo do bratomorne vojne in ločitve našega naroda“. — Mlada znanstvenica pa je s svojo zamisljivo dreznila v še en tabú — ker Jugoslavija hoče svet prepričati, da se je ob strani Zaveznikov borila proti fašizmu. V resnici pa so Titovi partizani drugo svetovno vojno izkoristili samo in izključno za to, da so likvidirali vse nasprotnike komunizma v Jugoslaviji in tako pripravili pot do oblasti — s pomočjo Zahoda!

NOVO KOMUNISTIČNO SOVRAŠTVO. — Komunisti ne poznajo ljubezni. Njihova gonilna sila je sovraštvo. Namesto proti fašizmu, so jugoslovanski komunisti kaj kmalu preusmerili svoje sovraštvo proti svojim lastnim komunističnim bratom, katerih politični pogledi se niso strinjali s Titovimi, češ da so bili „stalinisti“. Čez noč so bili proglašeni za zločince, za nekakšno temno silo. Tisoči in tisoči so romali v zapore in koncentracijska taborišča ali bili pobiti.

Zamisel spomenika slovenskim vojakom, ki „vpije v nebo“, je ostro napadel zagrebški partijski organ „Sedam Dana“, češ da je „provokacija“! Kakor pravi to glasilo, bi rehabilitaciji slovenskih domobrancev kmalu sledili tudi hrvaški „Ustaši“.

OKROG LETA 2.000 NAJBOLJ SIROMAŠNA DEŽELA V EVROPI. — Predsednik Zveze komunistov Hrvaške Mika Špiljak, ki ga je vsilil Belgrad, je ob koncu januarja 1985 govoril o „ideološki dosevaciji“ v današnji Jugoslaviji. „Hrupne skupine skušajo obrekovati dosežke naše revolucije, tovariša Tita, našega sistema in objektivnih pridobitev.“ Predvsem je imel v mislih porazne gospodarske prilike v državi. V razgovoru, ki ga je objavila belgrajska „Ekonomska politika“, je gospodarski strokovnjak izjavil, da bo Jugoslavija ob koncu pričujočega stoletja druga najbolj si-

romašna dežela v Evropi (prednjačila bo samo še Albanija), če bodo izpeljani vsi sedanji ekonomski plani, v kar pa dvomi.

STRAH PRED HRVAŠKIM NARODOM. — Mika Špiljak je predvsem kritiziral „katoliško duhovščino, da, izrabljajoč zastavo in borbo za Hrvaško, vodi lažno vojno za osvobodjenje hrvaškega naroda.“ Obdolžil je tudi „del našega tiska“, ker vedno bolj kritizira Tita, partijo in „revolucijo“. Skoraj zatrdno je imel v mislih pisanje komunističnega dnevnika „Delo“ v sosednji Sloveniji. Potem ko so vsi zainteresirani že prebrali spis, v katerem se mlada Hribarjeva zavzema za spomenik komunističnim žrtvam, se je namreč „Delo“ odločilo, da objavi vsaj del tega članka in ga tako podvrže javni debati. Špiljak in njegovi vodilni tovariši so ocenili takšno pisanje kot resno napako, — ker bi se slična debata utegnila razplamteti tudi na Hrvaškem.

PARTIJA SE SKLICUJE NA LENINA. — V hrvaški skupščini v Zagrebu je Špiljak ostro napadel ljubljansko „Delo“. — Razni kritiki in analisti bi radi, da bi se odrekli vsemu, kar je socialističnega in komunističnega — od Lenina in oktobrske revolucije, do Tita in današnje Jugoslavije. To stremljenje je bilo izraženo v zahtevi po postavitvi spomenika tistim, ki so kolaborirali z okupatorji, s čemer bi bili postavljeni na isto raven z onimi, ki so se borili za svojo domovino.“

POMOČ PA JE PREŠLA OD ZAHODA. — Takšne zahteve se ne pojavljajo samo v Sloveniji, kjer je Tito v množičnih grobovih pokončal bojevnike, ki so se bili za domovino brez komunistične prevlade. Kot „kolaboratorji z okupatorji“ so namreč ožigosani vsi, ki se niso postavili pod komunistično zastavo. To so bili npr. tudi srbski četniki, ki so se v Srbiji prvi bojevali proti nemškemu okupatorju. Njih vojaški vodnik gen. Draža Mihailović je stal pod vrhovnim poveljstvom jugoslovanske eksilne vlade v Londonu. Formalno so torej stali na strani zahodnih Zaveznikov, pa celo tudi Sovjetov; toda, prav tako kot slovenski domobranci generala Leona Rupnika, niso bili komunisti. Oboje je Tito ožigosal kot „nemške kolaboratorje“. Toda pomoč in zaupanje, ki ju je Zahod nudil Titu, sta rodili katastrofalne posledice.

SPOŠTOVANJE GROBOV. — V Srbiji vse do danes resnica o četnikih ni dovoljena. Pred kratkim je srbski pesnik Ljubomir Tadić svoj narod opomnil, da „državljanska vojna, ki traja že štirideset let“, mora končati! Drugi srbski pesnik Matija Bečković je javno zahteval „spoštovanje grobov“. Širom Jugoslavije namreč neusmiljeno uničujejo tudi preproste nagrobne spomenike Titovim nasprotnikom. Po zakonu je prepovedan kakršenkoli spomin na njihovo junaško smrt. Družine, ki so postavile te spomenike, so zasledovane in primorane, da na lastne stroške takšne spomenike odstranijo.

JUGOSLAVIJA, DRŽAVA ŽALOIGRE NARODOV. — Vsi narodi, ki so primorani živeti v tej povojni Jugoslaviji, vsak za sebe preživljajo svojo lastno žaloigro, trpljenje in žrtve. Zato ti narodi seveda nimajo nikakšnega razloga, da bi proslavljali dan „zmage“ in „osvobojenja“. Med vsemi pa so največjo žaloigro doživeli Hrvati.

ZA ČIŠČENJE POJMOV

Dušan Dimnik

TAKO NE!

Na seji odbora Tabora v Argentini so me naprosili, naj na spominski proslavi Tabora, ki naj bi bila v Zavetišču ob koncu maja t. l., spregovorim priložnostne besede ob 40-letnici Vetrinjske tragedije. Čeprav nisem govornik, sem prevzel obvezo in tudi pripravil nekaj misli za to priložnost. Pozneje — in na prošnjo slovenskega duhovniškega vodstva v Argentini — je bila proslava preložena za nedoločen čas. Iz časopisa sem nato izvedel dan proslave. Kako se je proslava izvršila, je „Tabor“ poročal v prejšnji številki. Tukaj naj omenim, da me je presenetilo, da je bila aktivno prisotna tudi skupina Vestnika, kar je bilo pravilno, toda o tem me nihče ni obvestil in le slučaj je nanesel, da nisva oba govornika imela skoro enakih govorov.

Še bolj me je presenetilo poročilo o tej proslavi v „Svobodni Sloveniji“, kjer je poročevalec I. K. povzel „moj“ govor povsem po svoje, in v lepih, toda ne mojih besedah, podal bralcem „Svobodne Slovenije“ nekaj, česar sploh nisem omenil, niti ni bilo nobene podobnosti med mislijo govora in vsebino poročila.

Štirinajst dni pred proslavo domobranskih žrtev v Domu v San Martinu sta me predsednik Doma g. Stane Zupančič in soborec inž. Matičič nagovorila, naj še tam — namesto inž. Matičiča — in ker bom že imel govor v Zavetišču — istega kar ponovim. Pristal sem na to. Samo malenkost sem prejšnjemu govoru dodal. Toda moje presenečenje je bilo še veliko večje kot po prejšnjem poročilu, ko sem prebral v „Svobodni Sloveniji“ skrajšano vsebino mojega govora, ki ne samo, da ni bila govoru podobna, temveč temu bistveno nasprotna: nikakor in nikdar nisem govoril o „brezbrižnosti zapadnih zaveznikov“, še manj pa omenil cankarjansko „Mati, Domovina, Bog“, saj je vsa vsebina mojega govora — vsaj tak namen sem imel — podajala nekako razčlenjenje domobranskega gesla: **Bog — Narod — Domovina!**

Nikakor ne morem razumeti, zakaj in kako to, da je „Svobodna Slovenija“ objavila tako prav v svojem bistvu izmaličena poročila, čeprav

sem v obeh primerih imel prepis govornega na razpolago, me nihče niti ni povprašal za to.

Takih poročil oz. poročevalcev pač ne potrebujemo v našem zdomskem tisku, katerega sveta dolžnost je, da objavlja samo resnico in svetu oznanja in razkriva strahote komunistične revolucije.

MNENJA IN VRENJA

Zora Piščanc: MOST ČEZ OCEAN

Samozaložba. Opremil Edi Žerjal. Natisnila tiskarna Budin. Gorica, 1984, Str. 222.

Prisežem, da jaz nisem kriv. Kriva je Zora Piščanc. Pisateljica. — Knjigo, ki jo je iz svoje samozaložbe poslala „Taboru“, je namreč sam Bog ve kdo vse že prebral, preden je po mesecih prišla do mene. Pozna se ji, da je šla skozi mnogo rok. In da je najbrže prepotovala stotine kilometrov v gneči zadušljivega vzdušja buenosaireških kolektivov (t. j. avtobusov; da jih, za Boga, ne bo kdo, ki naših argentinskih razmer ne pozna, istovetil še s kolhozi in drugimi zakolešenimi „pridobitvami“ komunistične — oprostite: socialistične — družbe.), vlakov in podzemnic, kjer smo se tudi slovenski zdomeci pri Argentincih navadili, da med drvenjem za kruhom v naglici hlastamo še za neobhodno duševno hrano.

Zares. Argentincem v čast hočem še jaz izkoristiti priložnost in kar tu pustiti zapisano, da nikjer na svetu nisem opazil, kar vzbuja pozornost vsem tujcem, da bi ljudje na vozilih javnega prometa prebiral tolako kot v Argentini. Vsi sloji. Vse starosti. Vse rase. — So krive razdalje? Mogoče. Ne vem. — Kaj berejo? Vse. Berejo! — Ne mislim postavljati za poseben zgled medicinca, ki se znoji nad Testoujevo anatomijo; ne morebitnega bodočega sodnika vrhovnega sodišča, ki guba čelo nad Kelsenovo pravno teorijo; ne fizika, ki si navdušeno grize nohte ob Einsteinovi relativiteti... To so študentje, ki med službo in fakulteto pač skušajo — in morajo — izkoristiti vsak kotic in vsak trenutek. Toda med konjskimi dirkami, nogometom, boksom in tenisom, s katerim smo se zadnje čase tudi že uvrstili med prve „velesile“, sem nič kolikokrat zasačil Cervantesa..., pa vrsto drugih klasikov — do Shakespearea... Danteja... pa zatrdno malodane vse občasne „bestsellerje“... in seveda neizbežnega argentinskega Hernándeza..., pa Borgesa..., Sabata... — do svetega pisma... (Pri tem pa iz ust pač verodostojnega slovenskega kulturnika v domovini Dimitrija Rupla zvemo, da v naši — nekoč! — kulturni očetnjavi „46% Slovencev ne prebere letno nobene knjige“!) —

Mimo vsega, zavoljo česa bi pisateljico „Mostu čez ocean“ Zoro Piščanc utegnil pograjati ali pohvaliti, je torej ta zamuda edino veljavna ocena

knjige, ki sedaj že stokrat prelistana in zato pohabljena leži končno tudi pred menoj. — Čitali so jo! — Ker je gotovo bilo vsem tako, kot je sedaj meni. — To je knjiga, h kateri se človek zateče na oddih.

Kljub temu, da bom zopet deležen še kakšne posebej izbrane oznake, kar priznam, da se po Sartru, Camusu, Kafki... in kar je še teh posvečenih monstrov, pri katerih najbrž ne prestajam mnogo manjših duševnih muk kot so jih prenašali sami, ko so iz zahentanega labirinta možgan — in ne iz blage premočrtne nuje umetniškega navdiha srca — strgali na papir, kar je potem izbrana „elita“ (snob?!) uzakonila v višek, mimo katerega ne smeš na beli dan, če kaj daš nase, še kako rad zatečem vsaj k ljubemu staremu Ganghoferju..., če ne celo k Vernu, pa magari v „Kočo strica Toma“, pa k „Tarzanu“ in „Robinsonu“ in... in... — Še huje mi je seveda, kadar se moram soočiti z našimi Brdavsji, ki so nekje slišali da je to „moderno“, svetovno, vrhunsko... in si v trudu krvavih srag prizadevajo posiljevati naš neomadeževani, deviški izraz, ko bi radi (seveda se jim nikakor ne posreči!) vnašali ta — svetovljanski „esprit“ v naše pismenstvo, ker očitno ne ločijo med psihologijo in — psihopatijo. Umetnik je namreč rojen, ne vzrejen. Umetnost je nuja, ne hotenje. Umetnost je sproščenje, ne oklep. — Kako ljubko, kako udobno se po srečanju s temi medvedi, ki bi nam na silo radi zaplesali „Giselle“, ko pa se v belokranjskem kolu ali prleški čindari ne morejo zavrteti s prožnostjo — naših ljudi, počutim tudi pri Jurčiču in ...posebej na obisku pri Tavčarju, pri Preglju, pri Mešku... Finžgarju... da, Jalnu... — Gregorčiču... Murnu... (z župančičem imam težave, ker pezdeto organsko ne prenašam), da Cankarja, Prešerna... Balantiča... seveda ne omenjam, ker so veliki duhovniki v svetišču slovenskega izraza in je njihovo praznično besedoslužje potreba sodoživljati na kolenih — z očiščeno dušo in s pobožnostjo v srcu... —

Čeprav Zora Piščanc že lep čas ni več neznanka med dninarji naše besede, ji s pričujočo knjigo seveda še na misel ne prihaja, da bi se povzpenjala na „vršace“ naše književnosti. Še za oceno ni prosila. Knjigo je pač poslala „Taboru“, ker se čuti živeto v njegovo poslanstvo; ker je — „sestra mučenca Ladislava“, kakor je postavila pod svoj podpis. (Je že nekaj let, odkar so tudi komunisti sami vsaj enkrat „odkrili“, da so tega idealnega kaplana in rodoljuba — še z njihovega perverznega gledišča — pomotoma, popolnoma po krivici zverinsko pokončali. — Samo njega?)

Še tega nam pisateljica ne pove, kaj naj bi knjiga sploh bila. — Povest? Študija življenja slovenskih zdomcev v tujem svetu? Resnična zgodba; na kar bi dalo misliti, ko se na njenih straneh srečujemo z znanimi ljudmi pravega priimka in imena? — Je pač — enostavno — preprosta zgodba mladega para, ki je že po „osvoboditvi“ Zatoľmina ušel smrti — na drugi breg. Ob doživljanjih tega idealnega mladega para nas pisateljica vodi skozi nešteto peripetij v okolju primorskih poveljnih zdomcev v Združenih Državah (konkretno v New Yorku in — seveda — Clevelandu), kjer pa bo lahko vsakdo izmed nas našel sebe; ker smo vsi — in na vseh koncih sveta — v različnih variantah doživljali isto! Vsi smo se ob vstopu v prisilje-

no zdomstvo soočali z bolj ali manj ostrimi protivnostmi — kot Jelka in Tine iz Zatoľmina. Vsi smo se na našem sedaj že štiridesetletnem popotovanju srečavali s človeško plemenitostjo in zlobo, z novim, včasih naravnost sovražnim okoljem, z neznanjem jezika, z nerazumevanjem, s krivicami, ki smo jih stoično zapirali v izoblikovanje našega svojskega zdomskega značaja, z oportunistom in idealizmom... In smo ohranili naše slovenstvo! Z vsemi našimi napakami in vrľinami. Izživľjamo ga v pevskih zborih, v društvih, domovih, teatru... In kar je glavno: četudi naši otroci — in sedaj že vnuki — niso nikdar vdihali deviškega zraka ob Soči, Savi, Dravi, Muri..., se jih bo kljub Ameriki, Avstraliji, Argentini..., ki so njih pristna domovina, njih prirodna očetnjava, vendarle neizbrisno držalo — slovenstvo! Zakaj na tem našem romanju smo povsod puščali neizbrisne sledove slovenske pričujočnosti v svetu, s katero se bodo zdomski potomci nujno srečavali — za vse čase in s ponosom. V tuji svet smo neizbrisno vklesali slovenske priimke! Ne samo z osvajanjem gorskih velikanov, ki bodo poslej za nedogledne rodove pričali o nas, temveč tudi in predvsem z dobrim zgledom in poštenim, drobnim delom tisočev in desetisočev, ki so v zahvalo za svobodo zapustili sadove svoje nadarjenosti in marľljivosti na vseh celinah sveta; — prav taľo kot skromni, tihi junaki iz knjige Zore Piščanc v orjaškem kozmopolitskem mravľjišču Severne Amerike.

To je prvenstvena odlika Zore Piščanc, ki je s preprosto, vsakdanjo besedo, kakršno že dolga desetletja še gojimo med seboj in jo častimo v naših družinah na tujem, opisala vse to in še marsikaj, pred čemer se bo na široko odprla duša Slovenca v svetu in bo pred veličino tega svojega brata in sestre v zdomstvu zastrmel slovenski človek doma. — Bo ta človek še sposoben razumeti, zakaj navzlic razganjajočemu domotožju njegov brat v tujini spričo danih okolnosti pribije: „Ne želim si nazaj... Rojen sem za svobodnega človeka“? In zato dela, gara — in pri tem prepeva, hodi na slovenske igre in prireditve, kupuje slovenske knjige in časopise —, ker si pač tudi „tu moramo ustvariti košček domovine“, ker „smo in ostanemo Slovenci in naši otroci se tudi morajo zavedati, da so otroci slovenskih staršev“... (Str. 128). Zora Piščanc trga to iz srčike slovenskega zdomca — brez sledu pompoznosti, brez sence deklamatorske ihte, kaj šele ideološke vsiljivosti!

Morebiti prav zato je ta skromna knjiga prepričľljiv dokaz bistva naše prisotnosti v tujem svetu. Ko so se v matičnem panju degenerirani troti prikrvarili do zakladov tisočletnega truda slovenskih žuljev, je roj dobrih ljudi z Bogom v duši ponesel svoj Narod in Domovino na tuje in v zvestobi tem trem osnovnim vrednotam s svojo nadarjenostjo, poštenjem, marľljivostjo — in dobroto zgradil „most čez ocean“, preko katerega ne roma samo naše domotožje na obisk k našemu izvoru, temveč je preko njega veliki svet — spoznal našo Slovenijo; kar bo za večne čase ostala edinstvena pridobitev, bistveni smisel našega zdomstva!

Zora — sestra mučenca Ladislava, hvala za ta dokaz!

Pika

✦ Vida Dovjak

Devetega julija 1985 se je v Clevelandu poslovila od nas Vida Dovjaka, žena našega zvestega soborca, Jožeta Dovjaka.

Vida je bila Rotarjeva z Viča, iz poznane lovske družine. Dokler se nad nami ni razbesnela vojna vihra z revolucijo, ji je življenje teklo mirno in nemoteno. Med revolucijo, ko se je Jože odločil ostati zvest starim idealom, mu je vselej stala ob strani, tudi tisti dan, ko sta samo po srečnem naključju ušla smrti ob eksploziji bombe, ki so jo nastavili komunistični terenci na Dolenjskem.

Potem je prišla partizanska ječa in slednjič ponovna združitev z Jožetom v Trstu, kjer sta krepko sodelovala v kulturnem življenju obnavljajočega se slovenstva.

V zgodnjih petdesetih letih sta se preselila v Cleveland in si ustvarila prijeten dom. Tudi tu je Vida zvesto stala ob strani svojemu možu ter pomagala pri nešteti prireditvah naše organizacije.

Vse to se je končalo po treh mesecih težke bolezni in ob koncu tudi težkega trpljenja. Prenašala ga je vdano in šele v zadnjih tednih je nekoliko podvomila: „Ne vem, če se izplača...“.

Vida, izplačalo se je. Z vsemi dnevi svojega življenja, tudi tistimi, ki si jih ob koncu pretrpela, si pokazala na pravo vrednost slovenskega dekleta in žene. Vse življenje si se borila: za ljubezen, za svobodo, za resnico in slednjič — za življenje samo.

To poslednjo bitko si izgubila. Toda vsi, ki smo Te poznali in radi imeli, se Te bomo še dolgo spominjali, Taborjani pa še posebej.

Počivaj v miru, blaga duša, Jožetu pa še enkrat izrekamo iskreno, bratsko sožalje.

Taborjani

✦ Anton Lovko

V British Columbia v Kanadi je 10. aprila 1985 umrl Anton Lovko, rojen 7. avgusta 1907 v vasi Brezje — Begunje pri Cerknici. Domobranec je bil na Lavrici. Avgusta meseca leta 1945 je šel v Italijo. V taboriščih v Italiji je bil v Monigo in Senigallia; 1949. leta je emigriral v Kanado.

Naj mu bo lahka kanadska zemlja!

Čim bolj gosta je tema sodobne zmede pojmov, tem bolj jasno sveti vsemu človeštvu ideja, za katero so padli naši junaki: Bog - Narod - Domovina.

Spominska proslava ob 40-letnici Vetrinjske tragedije na Orlovem vrhu 15. in 16. junija 1985.

Letošnji 15. in 16. junij nam bosta ostala v nepozabnem spominu. Z veliko vnemo smo se namreč pripravljali nad pol leta, da čim lepše in dostojnejše proslavimo štirideseto obletnico VETRINJSKE TRAGEDIJE in hkrati počastimo vse žrtve protirevolucije na Slovenskem. Orlov Vrh na Slovenski Pristavi s spominsko kapelo, Belo Steno in veličastnim križem je bil za to priliko okrašen kot še nikoli doslej. Že vstop na Pristavo je prevzel vsakogar. Pod ameriško, kanadsko in argentinsko ter večjim številom slovenskih zastav je stal daleč viden sledeči napis:

OB 40-LETNICI POKOLA SLOVENSkih DOMOBANCEV

Na griču, levo od križa je na visokem drogu plapolala slovenska zastava, pod njo pa je bila velika slika pokojnega generala Leona Rupnika. V polkrogu pod generalovo sliko, obdano z 11 slovenskimi zastavami, je 40 metrov dolg napis:

ŽRTVAM RDEČE REVOLUCIJE NA SLOVENSKEM VAŠA SMRT JE NAŠE ŽIVLJENJE

prikradel prenekateremu obiskovalcu solze v oči — ob spominu na tiste grozne, nepozabne dni pred štirimi desetletji.

V soboto 15. junija so že v zgodnjih popoldanskih urah začele prihajati večje in manjše skupine gostov iz oddaljenejših krajev. Stari znanci iz Milwaukee-a, Waukegan-a, Chicaga, Rochestra, St. Louisa in iz mnogih drugih krajev so si stiskali roke. Iz sosednje Kanade je prišlo toliko rojakov, da smo bili naravnost presenečeni. Izredno so nas razveselili gostje iz Argentine in daljnje Avstralije. V prijateljskem kramljanju in obujanju spominov — saj so se nekateri srečali po dolgih desetletjih — je popoldne minilo mimogrede in mrak je začel padati po Pristavi. Orlov vrh je kaj kmalu zažarel v pravljičnih barvah toda žal — dež nam je prekrizal račune. Namesto pred kapelico, smo se zbrali v dvorani k žalni komemoraciji.

Trobentač Steve Engstron nam je z uvodno melodijo naznanil začetek enournega programa, v katerem smo slišali peti fante, ki že 40 let snivajo pod rušo — Bog ve kje. Recitatorji: Rožica Dolinar — Moser, Blaž Potočnik in Jože Dovjak so nadvse občuteno in dovršeno izvršili svojo nalogo. Potočnikov zbor torontskih fantov in Sršenovi „Fantje na vasi“ so nam prelepo zapeli nekaj žalostink. Prav ganljivo sta zapela v duetu Milena in Miran

Dolar. Slavnostni govor soborca Staneta Pleška iz Toronta nas je do dna pretresel. Vmesna glasba, mestoma tubno zvenečih akordov iz šeste Čajkovskega simfonije, med posameznimi točkami je bila kot nalašč za: „Vseh mrtvih dan“. Za ozvočenje je poskrbel Tom Arko. Vodstvo komemoracije je bilo v rokah soborca Milana Dolinarja. Za zaključek je vsa dvorana zapela še: Oče, mati, bratje in sestre...

Nedeljsko jutro 16. junija nam je vtilo novega upanja. Oblaki, ki so se še podili po nebu, so začeli počasi izginjati in kmalu je bil pred nami dan „ki ga je naredil Gospod“. Povorka kakih 100 avtomobilov, okrašenih s slovenskimi in ameriškimi zastavicami ter prižganimi lučmi je pripeljala iz Clevelanda na Pristavo. Tam nas je od sonca ožarjena in od neštetihih planik okrašena Brezjanska Marija, kateri je kapelica posvečena, sprejela pod svoje okrilje. številni „romarji“ so že bili tam in kar naprej so še novi prihajali.

Ura je udarila enajst. Iz grl številnega pevskega zbora Marije Vnebovzete pod vodstvom g. Rudija Kneza, ki je bil za to priliko ojačan s svetovidskimi pevci in Kanadčani, je mogočno zadonela koračnica-žalostinka iz Verdijeve opere Nabucco (ki obravnava svetopisemsko zgodbo Izraelcev v babilonski sužnosti). Med petjem je prikorakala na Orlov vrh povorka bivših borcev z zastavami in venci ter dolga, dolga vrsta slovenskih narodnih noš. Pred Belo steno z imeni morišč v Sloveniji so borci položili vence s slovensko trobojnico in prav tako pred sliki našega pokojnega slovenskega vladike-škofa dr. Gregorija Rožmana in pokojnega generala Leona Rupnika.

Z znamenjem križi sta nas nato častita gospoda Franci Kosem in njegov somaševalec Msgr. Louis Baznik vpeljala v daritev svete maše, ki je bila brana za pokoj duš vseh, ki jim je rdeča revolucija pretrgala nit življenja. V svoji pridigi v slovenskem in angleškem jeziku se je s priložnostnim nagovorom spomnil vseh, ki so kakorkoli darovali svoja življenja na oltar domovine, ter vseh živih in mrtvih očetov za očetovski dan, ki smo prav to nedeljo praznovali. Protj vsakemu pričakovanju je bilo razdeljenih nad 600 sv. obhajil; mnogi pa so ostali brez njega, ker je zmanjkalo posvečenih hostij. Nadvse ubrano petje pevcev je dalo verskemu delu svečanosti svoj pečat; saj je bilo splošno mnenje vseh navzočih, da so letos peli kot še nikoli na Pristavi.

Takoj po cerkveni slovesnosti je stopil pred mikrofonsoborec Milan Zajec, točasn predsednik TABORA ZDSPB in takole pozdravil zbrano množico:

Dragi soborci, bratje in sestre, gostje in prijatelji! V imenu TABORA ZDSPB lepo pozdravljeni in dobrodošli na Orlovem vrhu. še prav posebej pa pozdravljam danes med nami goste iz daljne Avstralije, Argentine in sosednje Kanade ter iz vseh koncev Združenih držav Severne Amerike. Pozdravljam zastopnike vseh krajevnih društev TABORA SPB: iz Toronta Staneta Pleška, iz Hamiltona Ivana Palčiča, iz Niagara Falls Florjana Slaka, iz Montreala Lojzeta Stariča, iz Windsorja Ferda Martinčiča, iz Milwaukeeja Franja Mejača, iz Gilberta Toneta Zupančiča, iz Chicaga Lojzeta

Gregoriča, iz Waukegana Ludvika Kolmana, iz St. Louisa Poldeta Cimermana. Prav tako lepo pozdravljam v naši sredi Dr. Antona Štuklja iz Ottawe ter zastopnike srbskih dobrovoljcev.

Ta spominska proslava je posvečena vsem žrtvam rdeče revolucije, predvsem pa slovenskim domobrancem, ki so jih Angleži vrnili Titovim partizanom leta 1945 ter so jih ti brez vsakega sodnega procesa in sodbe zverinsko pomorili. Danes se tudi spominjamo generala Leona Rupnika — očeta slovenskih domobrancev, kakor so nanj mislili tudi umirajoči domobranci v kraški jami Kočevskega Roga. Bog in Njegova sveta Mati sta mi naklonila to milost, da Vam danes lahko po 40 letih povem nekaj, kar bi sicer ostalo skrivnost za vedno; kako so domobranci ljubili in zaupali v pokojnega generala. V skupnem grobu, kjer nas je bilo kakih 2000, smo tisti, ki smo bili še pri življenju, molili in prosili Boga, naj generala Rupnika ohrani pri življenju, da bi odkril naše grobove in rešil naš slovenski narod satanskega komunizma.

Dalje se danes spominjamo tudi vseh ostalih protikomunističnih borcev in vseh žrtev komunističnega nasilja med vojno in po njej v letu 1945 v Sloveniji, pa tudi vseh Slovencev, ki so kjerkoli padli v boju proti komunizmu.

Prisrčna hvala častitima duhovnikoma Francetu Kosmu in Msgr. L. Bazniku za sv. mašo, ki sta jo darovala za duše naših dragih. Za nadvse lepo petje Rudiju Knezu in vsem pevcem prisrčen Boglonaj. Ameriški Domovini za izredno naklonjenost, Dr. Milanu Pavloviču za prekrasne programe na zračnih valovih, Poldetu Omahnu in pomagačem za okrasitev Orlovega vrha in vsem, ki ste sinoči nastopali in sodelovali pri komemoraciji, prisrčna hvala. In slednjič vsem Vam, ki ste se nam pridružili sinoči in danes, res srčna hvala, da smo skupno počastili žrtve komunizma, ki so dale življenje za — Boga — Narod — Domovino. — SLAVA JIM!

Nato je Stane Pleško v klenem govoru priklical pred nas grozote tistih dni in se poklonil spominu vseh, zaradi katerih smo se zbrali. Njegov govor bo objavljen na drugem mestu.

Predsednik Milan Zajec je prečital pozdravno pismo TABORA DSPB in konzorcija revije TABOR iz Argentine, v katerem nam želijo veliko uspeha pri tej proslavi. Pismo argentinski soborci zaključujejo: „Prosimo Boga, da bi tudi ta mogočen zunanji izraz spomina na naše nesmrtno junake — prvoborce nam vsem prilil novega goriva in navdušenja, da bi vsak na svojem poprišču po mogočnem zgledu naših mrtvih neomajno vztrajal v delu in boju za Boga — Narod — Domovino“

Organizacijski tajnik Ivan Palčič pa je nato še prebral odstavek iz pisma majorja Barreja, ki se zaradi starosti in bolezni ni mogel proslave udeležiti. Iskreno pozdravlja vse, ki smo se zbrali, in nam želi veliko uspehov.

Za konec je še zadonela naša domobranska pesem: „Oče, mati, bratje in sestre...“ in z njo smo zaključili uradni del naše proslave v prepričanju, da smo storili vse, da smo se po 40 letih dostojno spomnili naših najdražjih.

Organizatorji so se potrudili in poskrbeli tudi za telesne potrebe. Po okusnem kosilu smo posedali še vse popoldne, nekateri celo pozno v noč: saj obujanja spominov nikakor ni hotelo biti konec. Nova BELA KNJIGA, ki vsebuje 13.222 žrtev, je bila to pot prvič na razpolago. Mnogi so pridno segli po njej; saj je skoro vsakdo našel v njej sorodnika ali znanca. Prelepe barvne razglednice, ki so bile izdane prav za to priliko, so skoro vse pošle.

Vidno veseli in zadovoljni nad vsekakor lepo uspelo spominsko proslavo so se začeli ljudje počasi pripravljati za odhod domov. Pozdravljanja ni bilo ne konca ne kraja. Soborec, ki nosi že osem križev, a se mu ne poznajo, je pomahal z roko in glasno zaklical: „Fantje, če preje ne, za petdesetletnico se prav gotovo vidimo!“

M. P.

Mi legionarji

1.

Mi legionarji, mi domobranci,
mi se borimo za svojo zemljo,
je pila kri pradedov,
je pila znoj očetov,
škropimo jo še mi s srčno krvjo.

2.

Mi legionarji, mi domobranci,
mi se borimo za svojo zemljo,
stoletja je obstala,
a zdaj naj bi propadla,
se uničila za revolucijo.

3.

Mi legionarji, mi domobranci,
mi se borimo za svojo zemljo,
smo upe vanjo dali,
se v domobrance zbrali
in zdaj jo s puško v roki branimo.

4.

Mi legionarji, mi domobranci,
mi se borimo za svojo zemljo,
strnimo se v enoto,
v kamenito gmoto,
sovrag ob njej razbil si bo glavo.

ZRN, 18. 7. 1985

Spoštovani g. Matičič!

Prav iskrena hvala za hiter odgovor; zelo sem ga bil vesel. Upam tudi, da bom Belo knjigo kmalu prejel, tudi za to se Vam že vnaprej zahvaljujem.

Prav tako Vas ljudno prosim, če bi mi (pravzaprav ne meni osebno, ampak naši skupni ideji) pomagali v sledeči zadevi:

Tu pri „nas“ v Nemčiji je izšla knjiga... spisal jo je... Ker poglavje o Sloveniji mrgoli netočnih trditev, sem temu človeku pisal (na založbo) in mu to očital. Danes pa sem prejel njegov ljubezniv odgovor, kakor tudi prošnjo za fotografije slovenskih domobrancev. Prilagam fotokopijo njegovega pisma.

Jaz mu na žalost ne morem ustreči. Ob koncu vojne sem bil star slaba 3 leta. Vso tematiko sem v vsej obsežnosti spoznal šele po prihodu na „začasno“ delo v Nemčiji... (...) ...tako sem tudi tu in tam ob pogovoru starejših ljudi že prej slišal o „svinjarijah na Teharjih“, ki so se dogajale. In ob veliki poplavi l. 1953 ali 1954 smo šli mulci gledat kosti (!), ki jih je izplavila narasla..., dokler nas ni „ljudska“ milica nagnala. Šele v zadnjih letih sem iz knjig (iz Argentine) počasi zvedel vso resnico, vso grozo.

Zato Vas prosim, da g. ... pomagate glede fotografij. Mislim, da je skrajni čas, da se tudi tu obelodanijo zločini Titove Jugovine; tako da bodo tudi Nemci vedeli, v kakšnih sistemih preživljajo dopust in jim nosijo de-vize. In marsikdo se bo zamislil, se bo premislil... In kot mi g. ... piše, je pripravljen naslednjo izdajo svoje knjige spremeniti in tudi opremiti s fotografijami. Kar se prevodov v nemščino tiče, sem mu pisal, da sem jih pripravljen storiti brez plačila, jasno. Fotografije mu lahko pošljete direktno na njegov naslov. Stroške bi Vam pa povrnil jaz.

Postal bi rad naročnik „Tabora“.

Prejmite prav prisrčne pozdrave in lepa hvala že vnaprej.

Vaš vdani

--o--n--o

DAROVALI SO

Od 1. 7. 1985. do 15. 8. 1985.

Za Zavetišče:

Austral — A		Tomažević Francka	0.60
čarman Peter	0.60	Truden Slavko	1.10
Tomažević Tončka	0.60	Borštnik Maks	6.10
		Telič Rafael	1.—
		Zajec štefka	0.30
		Rant Franc	2.60

Jagodic Florjan	1.20	Zupan John	14
Kržišnik Jože ml.	0.60	Primožič Ivanka	8
Loboda Marjan	2.60	Virant Frank	3
Holosan Vera	2.—	Mohar Lojze	8
Čisti dobiček pri kosilu 23. 6.		Deru Vili	3
1985 v Zavetišču	334.70	Petrič Lojze	18
Odborniki Tabora v Argentini	2.50	Cimerman Leopold	8
<i>Križ na grob ob 40. obletnici</i>		Žnidaršič John	8
<i>na pobite in pomorjene domo-</i>		Primožič Ivanka	10
<i>brance 3. voda škofjeloške u-</i>		Martinčič Ferdo, Windsor ...	2
<i>darne čete:</i>		Vezani Tabor — Kanada ...	30
Dolenc Vencelj	10.—	Vezani Tabor (2) — Nemčija	65
V sp. na p. <i>Janeza Matevžiča:</i>			
Potočnik Matevž	5.—		
V sp. na pok. <i>Janeza Ozimka:</i>			
Kosančič Bogdan	2.—		
V spom. na pok. <i>brata Ivana:</i>			
Fajfar Franc	5.—		
V sp. na pok. <i>Lojzeta Modica:</i>			
Tomažević — družina	10.—		
V sp. na pok. <i>Jožeta Peršuha:</i>			
Čarman Peter	5.—		
V sp. na pok. <i>Jožeta Požarja:</i>			
Štefe y Cía. S. R. L.	10.—		
v dolarjih			
V spom. na p. <i>Vido Dovjak:</i>			
Pičman Janez	20		

Tiskovni sklad Tabor:

Austral — A

Malovrh Helena	1.50
Zupan Pavla	5.—
Pristavec štefka	0.50
V spomin na pokojna <i>Lojzeta</i>	
<i>Modič in Janeza Ozimka:</i>	
Lavrih Ivan	2.—
v dolarjih:	
Bejc Karol	40

Socialni sklad Tabor:

Austral — A

Malovrh Helena	1.—
Zupan Pavla	5.—
<i>Ob 40. obletnici pomorjenih</i>	
<i>domobrancev:</i>	
Glinšek Ignacij	10.—
v dolarjih:	
Horvat Franc, Montreal ...	8
Koritnik Francka	13
Kukovica Jože	23
Petkovšek Vinko	13
Rupnik Ivan	8
Rabzelj Janez	8
Poljanec Jože	13
štibernik Tone	8
Starič Lojze	28
Strojin Ana, St. Catharinas .	8
Bračnik Ivan	8
V sp. na p. <i>R. Julija Slapšak:</i>	
Dolinar Milan	20

Spominski križ na Orlovem vrhu:

Markovič Rezka	50
----------------------	----

Uredništvo "Tabora" se opravičuje članom iz Milwanukee-ja, ker ni moglo iz tehničnih razlogov v tej številki objaviti poročila o tamkajšnji letošnji domobranski proslavi.

V S E B I N A

Extraído del testimonio de un testigo	177
Besede generala Leona Rupnika	178
Priče — France Dejak	180
Strnimo vrste! (S. Pleško)	187
Naši možje	190
Žaloigra Slovenije (H. P. Rullmann)	193
Tako ne! (Dušan Dimnik)	199
Mnenja in vrenja	200
Naši mrtvi	203
Iz društev	204
Mi legionarji	207
Iz pisem	208
Darovali so	208

Uredništvo opozarja vse bralce, da je v pričujoči številki vključena nadaljevanje „Slovenija, dežela moje radosti in moje bolečina“, knjiga, ki jo je napisal rev. Mirko Kozina.

Correo Argentino Sucursal J. L. Suárez (Bs. As.)	TARIFA REDUCIDA Concesión N° 8133
	FRANQUEO PAGADO Concesión N° 2619

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 300.434.